

OBSERVACIONS: Si bé no hi ha cap dada que permeti suposar que les dues estructures formen part d'un únic jaciment, la seva proximitat espacial és segura, el que permet suposar una connexió entre elles.

VALORACIO: La sitja ens documenta l'existència pròxima d'un hàbitat que arribà com a mínim fins el s. I a.C.. Aquest hàbitat era de clara tradició ibèrica, ja no sols per la presència de les sitges, sino també per la utilització d'una sèrie de produccions ceràmiques típicament ibèriques, produïdes a més en un moment molt concret i que testimonien uns fenòmens comercials molt específics d'aquest moment. La troballa d'una habitació propera que fou pavimentada potser en època d'August o poc després, que no ha estat excavada, permet plantejar la hipòtesi que hi hagi una continuïtat d'hàbitat al lloc.

*****

Nº ORDRE: 12.14

NOM JACIMENT: Can Xacó.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: Al vessant esquerre de la riera d'Agell, a mà esquerra de la carretera Vilassar-Argentona. 85 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas cita en aquest punt una vil·la romana, però l'única estructura que s'ha trobat ha estat un *Iacus* (LLEONART-CLARIANA 1977). El dipòsit mesura 4.25 m. x 4.25 m. interiorment, i les parets fan uns 30 cm. de gruix (en una hi havia un molí de granit incrustat). El *Iacus* té al seu angle Oest un subquadre determinat per una mena d'envà de 6 cm. de gruix. Al mig de la cara Sud hi ha una depressió del paviment: el col·lector de líquids (fig. 24). El paviment del dipòsit era de *testaceum*, però el col·lector i el subquadre eren de *signinum*. Els paviments es recolzaven directament sobre el sauló.

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials que coneixem d'aquest jaciment provenen del buidat dels 20 cm. de terres que cobrien el dipòsit. Sembla que no s'identificaren estrats, ni es pogué excavar sota el dipòsit, que es recolzava directament sobre el sauló. S'han conservat els següents materials (LLEONART-CLARIANA 1977 p. 67-68):

Ceràmica Fina:

* Campaniana B: 1 frag. vora i 1 frag. fons (3.7 % ceràmica fina).

* T.S. Sud-gàl·lica (43.6 % cer. fina); T.S. Hispànica (5.4 % cer. fina); T.S. Clara A (47.3 % cer. fina).

Ceràmica comuna:

* Comuna ibèrica: 1 vora tassa amb "umbo"; 112 fragments de pasta sandvitx; 9 frags. de ceràmica negra polimentada; 231 frags. informes de ceràmica de parets gruixudes (ibèrica tardana?).

* Parets Fines: 7 frags. de "closca d'ou".

* Comuna romana: Documentades les formes V. 1, V. 5, V. 16, V. 46.

* Amfora ibèrica: 5 frags. d'amfora ibèrica.

* Amfora romana: 1 frag. Dr. 4; 18 informes. 1 frag. Dressel 1 (S.A.M.M. 1975).

Altres materials:

* 1 frag. de *dolium*.

* 1 fusaiola.

* 2 *pondera*.

* 1 frag. de vidre.

* Diversos fragments d'estucs vermellosos de dipòsit.

FASES-CRONOLOGIA: Es tracta d'un material provinent d'un nivell de reompliment, el que dificulta la datació. Tot i amb això, el contexte de Campaniana B i material ibèric, que hem trobat a tants altres jaciments, sembla bastant homogeni, podent confirmar una cronologia inicial del jaciment entorn el segon quart del s. I a.C.

Pel que fa al moment final, de nou la T.S. Clara A marca el final de la ceràmica fina.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació del dipòsit l'any 75-77 per aficionats locals.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1975, LLEONART-CLARIANA 1977, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Ribas citava en aquest indret les restes d'una vil·la. Donat que l'indret ha estat profundament afectat pels treballs agrícoles (terraplenaments, etc..), cal pensar que les altres estructures que acompanyaven el *Iacus* han estat destruïdes. De tota manera, no tenim cap indici per afirmar que es tractés vertaderament d'una vil·la. Sembla més aviat un nucli industrial dedicat a la producció del ví.

Cal destacar que prop d'aquest jaciment hi ha els jaciments de les "Sitges de la Por" (nº13.9) i Can Madà (13.10), tots ells amb precedents indígenes.

VALORACIO: D'aquest assentament sols en coneixem una estructura de producció, un *Iacus*, que tant per la seva tipologia com per la troballa de restes d'estuc vermellós en el seu reompliment, ens fan pensar en un complexe productor de ví. Cal pensar que les estructures del nucli industrial han estat

destruïdes pels treballs agrícoles recents. De tota manera cap indici ens fa pensar en una *villa*, sinó més aviat en un assentament dedicat a les tasques productives.

Pel que fa a la cronologia, sembla clar que l'origen del centre, encara que no del dipòsit, pot remuntar-se a inicis del s. I a.C.

*****

Nº ORDRE: 12.15

NOM JACIMENT: Prop de la Riera de Cabrera.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: Al costat de llevant de la riera de Cabrera, a la vora de la carretera N-II, a la plana davant el mar. 5-10 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas cita la presència de restes de parets i de paviment d'*opus signinum* (PREVOSTI 1981a p. 186).

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials recuperats per M. Ribas consisteixen en sigil.lata, molta ceràmica de parets fines (amb vernís i sense), lluernes, àmfora, dolia, tègules, imbrex, *pondus*, agulles d'os, vidre fí i gruixut, tesselles de marbre blanc, un tros de motllura de marbre i restes de bronze (RIBAS 1952 n. 117, PREVOSTI 1981a p. 187).

FASES-CRONOLOGIA: No coneixem prou bé quins són els materials que han aparegut. La presència de paviments de *signinum*, així com la presència de parets fines, ens pot acostar a finals de l'època republicana o augustea, encara que no deixa de ser una dada hipotètica.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: En aquest indret, com en tota la plana de davant del mar de la zona de Cabrera, s'hi troben encara ceràmiques romanes escampades, si bé en el curs de realització de la Carta Arqueològica no s'identificaren estructures (BURJACHS ET ALII 1987).

VALORACIO: Tot i les poques dades que tenim, sembla que el nucli va tenir uns mínims elements luxosos, entre els quals un mosaic i elements decoratius en marbre, el que podríem relacionar amb l'existència d'una *villa* a l'indret. La seva cronologia, però, probablement no seria anterior a August.

*****

NO ORDRE: 12.16

NOM JACIMENT: Cementiri de Cabrera.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: Sobre una elevació que queda entre el torrent Meniu i un altre torrent que és afluent de la riera d'Agell. 150 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: A l'indret es citen antigues troballes de materials romans. M. Ribas cita la troballa de paviments d'*opus testaceum*, però també que "tocant a les restes de paviments es trobaren colgades moltes àmfores i urnes contenint cendres" (RIBAS 1952 n.23, PREVOSTI 1981a p. 201). Finalment també hi apareixen alguns enterraments de teules.

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Ribas descriu la presència de fragments d'àmfores de gran dimensió, terrissa fina, fragments de ferro, urnes cineràries i desperdícis de plom (PREVOSTI 1981a p. 201).

D'aquest materials se'n feren alguns dibuïxos (PREVOSTI 1981a fig. 56.13), on s'observa una vora d'una possible àmfora Dressel 2/4 i, el que és més interessant, dos fragments d'urna cinerària de tradició típicament ibèrica.

FASES-CRONOLOGIA: L'àmfora Dressel 2/4 ens situa a finals del s. I a.C. i 1ª meitat de s. I d.C..

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials amb alguna intervenció arqueològica.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: També en aquest lloc hi havia un antic camí empedrat que havia estat considerat romà, que anava del cementiri de Cabrera a la riera. Tota aquesta zona actualment, tant la del camí com la del jaciment, ha estat fortament urbanitzada i transformada.

VALORACIO: Encara que no coneixem bé les estructures de l'assentament, probablement romà, la troballa d'altres materials (com les urnes amb cendres, clarament ibèriques, trobades colgades junt amb àmfores, i la presència de fragments de ferro, tot això citat per Ribas) ens fa pensar si a l'indret no hi havia anteriorment una necròpolis ibèrica, a la qual es sobreposa el jaciment romà.

*****

NO ORDRE: 12.17

NOM JACIMENT: Camí del Mig - Carretera Vilassar-
Argentona.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: En la cruïlla del Camí del Mig amb la Carretera de Vilassar a Argentona, a la plana davant del mar, al vessant dret del torrent de la Bassa. 35 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas va trobar-hi restes de parets d'un mig metre d'amplada, fetes de maçoneria i arrebossades amb morter de calç i sorra. En un croquis que realitzà (fig. 25) s'hi observen 6 possibles habitacions. També hi trobà fragments de paviments de *testaceum* i una conducció de plom de 5 cm. de diàmetre (PREVOSTI 1981a p.183).

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials localitzats per M. Ribas foren els següents: algun tros de Campaniana, entre els quals cal mencionar un fons de pàtera que conserva dues palmetes i mitja i la decoració d'una circumferència a rodeta, 6 frags. llisos de sigil.lata i dos amb relleus força gastats (Hispanica?); ceràmica comuna, àmfora, tègula, vidres, ferros i pesos de teler (PREVOSTI 1981a p.183).

Posteriorment, en aquest mateix indret, al efectuar-se un rebaix de terres, ha aparegut una bona quantitat de fragments d'*opus testaceum* i de tègules (BONAMUSA 1981 p. 223).

FASES-CRONOLOGIA: Els fragments de Campaniana ens situen l'inici de l'assentament en època republicana. L'absència de materials ibèrics, però, ens fa pensar en una cronologia baixa. El jaciment arribaria fins l'Alt-Imperi.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BONAMUSA 1981.

OBSERVACIONS: El tipus de murs, amb calç, així com l'absència de materials ibèrics, ens fan pensar en un assentament ja propiament romà, si bé la informació que en tenim és molt parcial.

VALORACIO: La migradessa de les dades conegudes no permet afegir molt més al que ja s'ha dit. Cal destacar de nou l'absència de material indígena, i també la situació de l'assentament en el Camí del Mig.

*****

NO ORDRE: 12.18

NOM JACIMENT: La Vendrella / Confluència Camí del Mig-
Riera Cabrera.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: A la confluència del Camí del Mig i la Riera de
Cabrera. El jaciment ocupa una àmplia extensió al
voltant d'aquest punt, tant al Nord com en direcció
al mar. 50-25 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas va observar en aquest
lloc restes molt desfetes de parets i paviment
d'*opus testaceum*. A part va trobar-hi un gran volum
de materials superficials (PREVOSTI 1981a p. 184-5).
L'any 1989 es prospectà de nou l'indret,
localitzant-se les restes de l'abocador d'un forn
proper. Si bé el material superficial ocupa una
àmplia zona, es concentrà sobretot a la part més
propera al Camí del Mig, a uns 30 m.s.n.m. (DEFAUS -
MARTIN 1989).

- Cal dir, però, que en els treballs de delimitació
del jaciment duts a terme arrel de la construcció de
l'Autovia del Maresme (CODEX 1992 p. 34) no s'han
identificat estructures. La zona afectada per
l'Autovia (zona a 30 m.s.n.m.) ni tan sols ha donat
materials arqueològics. El que s'ha localitzat,
però, ha estat un potent sediment de terres
argiloses absolutament estérils al sector
occidental, mentre que al sector oriental s'acumula
la terra com a resultat d'aportacions naturals,
alternant les argiles i les sorres arrossegades.
Aquest potent sediment d'argiles naturals al sector
Oest s'ha interpretat com a natural, confirmant però
la idoneïtat d'aquest subsòl per a l'establiment
d'un centre terrisser.

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Ribas va trobar-hi ceràmica
Campaniana, T. Sigil.lata, comuna romana amb
abundància de plats de vora fumada, una àmfora
sencera i diversos fragments d'àmfora, un pes de
teler, vidre, i un vidre de finestra (PREVOSTI 1981a
p. 185).

En les prospeccions del 1989, però, s'hi va trobar
material més interessant: fragments de totxos i
ceràmica, alguns d'ells recremats, i moltes pedres,
indicis potser d'un forn de materials constructius
(DEFAUS-MARTIN 1989).

FASES-CRONOLOGIA: Les dades són encara provisionals, però
les dades de Ribas permeten pensar en un origen
republicà. Continuarà durant tot l'Alt-Imperi.

ACTUACIONS REALITZADES: Treballs superficials antigues.
El 1989, però, amb motiu de la construcció de
l'Autovia del Maresme s'efectuà una prospecció
sistemàtica (DEFAUS-MARTIN 1989). Recenment

l'empresa arqueològica CODEX hi ha efectuat uns sondejos.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992.

OBSERVACIONS: Tot i els 60 anys que han passat des que M. Ribas va localitzar el jaciment, encara hi ha un gran volum de material superficial. Cal destacar la coincidència global entre les antigues informacions de M. Ribas i les troballes recents.

VALORACIO: Si recordem que M. Ribas va veure en aquest punt unes restes d'estructures que ara no s'han conservat, i si tenim en compte la recent troballa d'un abocador, sembla possible concloure que en aquest punt va existir un centre productor de terrissa, un forn, ubicat prop d'un substrat natural d'argiles pures.

La presència a l'indret de material republicà torna a mostrar-nos l'estreta relació entre els assentaments d'època republicana i els forns.

*****

NO ORDRE: 12.19

NOM JACIMENT: Prop de Can Mora.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: A la vora de Can Mora i de la Carretera de Vilassar a Argentona, al costat d'una petita vall on comença un torrent afluent de la riera d'Agell. 80 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas va localitzar les restes d'un important jaciment. Es coneixen diverses estructures (PREVOSTI 1981a p. 194):

- Un conjunt de 6 habitacions disposades entorn del que podria ser un pati amb peristil (fig. 26). Es tracta de l'angle d'un edifici on es veuen tres habitacions pavimentades amb *signinum*. Els murs estan orientats N.E S.O., i eren d'obra de mamposteria, amb una part fet amb pedres "requadrades". Una de les habitacions té un graó excavat al sauló.

- A la vora va trobar les restes d'un forn de planta circular.

- També a la vora va excavar diverses tombes de tègules.

DESCRIPCIO MATERIALS: Sols es coneixen 6 fragments ceràmics provinents d'aquí: 3 fragments de T. S. Sigil.lata (2 frags. F. Drag. 37, d'època Flavia, i 1 frag. F. Drag. 29, d'època Juli-Claudia), 2

fragments de Parets Fines, i un ungüentari tipus V. 63.

FASES-CRONOLOGIA: El material, ben escàs, sols permet afirmar l'existència del jaciment en el s. I d.C.

ACTUACIONS REALITZADES: Prospecció-Excavació de M. Ribas. El jaciment fou destruït durant la Guerra Civil.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: M. RIBAS (1964, p.162) també ens diu que a l'Oest de Can Batlle (on es coneixen tres sepultures de tègula (PREVOSTI 1981a p.193) es conservava un tram de 86 m. de longitud d'un camí romà que comunicava aquest jaciment amb la Via Augusta (PREVOSTI 1981 fig. 56.1).

VALORACIO: Les restes descrites per M. Ribas fan pensar amb un assentament de notable importància, amb un tipus de planta, entorn un pati central, ben diferent dels assentaments de tradició local. La presència de paviments en *signinum* fan pensar en un hàbitat romà de cronologia alta. Cal destacar, però, la presència d'un forn de planta circular, potser anterior a les altres construccions. L'absoluta manca de contexte arqueològic d'aquests elements (6 fragments ceràmics) no permet anar més enllà.

*****

NO ORDRE: 12.20

NOM JACIMENT: Can Carbonell.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: En el vessant dret de la riera d'Agell, a la vora del km. 3 de la Carretera de Vilassar-Argentona. 60 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Segons M. Ribas s'hi ha trobat moltes parets, trossos de paviments d'*opus signinum*, un dipòsit o piscina amb les parets recobertes del tipus *opus signinum* rosat, amb el bordó del mateix material a les arestes internes (PREVOSTI 1981a p. 197).

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials apareguts, que també coneixem a través de M. Ribas, consisteixen en alguns fragments de pàtera de Campaniana (entre ells un fons amb quatre palmetes), uns fragments de T. Sigil.lata, abundància de ceràmica comuna ordinària, ceràmica grollera feta a mà, un tros amb cordó i ditades en relleu (PREVOSTI 1981a p. 197).

UNIVERSITAT AUTONOMA DE BARCELONA
FACULTAT DE LLETRES
DPT. D'HISTORIA DE LES SOCIETATS PRE-CAPITALISTES
I D'ANTROPOLOGIA SOCIAL

EL TERRITORI DEL MARESME EN EPOCA REPUBLICANA
(s. III - I a.C.): ESTUDI D'ARQUEOMORFOLOGIA
I HISTORIA.

TESI DE DOCTORAT

Vol. IV

Oriol OLESTI i VILA

BARCELONA 1992

Director: Alberto PRIETO.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA
Servei de Biblioteques

1500129932

També van trobar-se diverses peces de *suspensurae*.

FASES-CRONOLOGIA: Els materials trobats, Campaniana i ceràmica a mà, remetent a una cronologia inicial en època republicana.

Pot confirmar-se també una pervivència almenys fins l'Alt-Imperi.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació-prospecció a càrrec de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Recentment, al elaborar-se la Carta Arqueològica, va recollir-se la notícia que no massa lluny d'aquí, a Cal Pau dels Frares, fa anys es va localitzar i descalçar una gran gerra, un possible *dolium* (BURJACHS ET ALII 1987).

VALORACIO: Un nou cas d'assentament del qual sols coneixem una estructura de tipus industrial (un probable dipòsit relacionat amb l'elaboració del ví), i que presenta, no sabem en quin contexte, materials d'època republicana, romans i indígenes (ceràmica a mà).

*****

Nº ORDRE: 12.21

NOM JACIMENT: Santa Margarida de Cabrera.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: En el vessant Oest de la riera d'Agell, en el mateix punt on ara hi ha el Mas de Sta. Margarida -o de Can Cebrià- (i on fins l'any 1950 hi havia l'esglèsia romànica de Sta. Margarida). Esta a uns 350 m. de la línia de costa. 7 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Al enderrocar-se l'esglèsia i reformar-se la casa, van trobar-se diverses estructures romanes. Almenys es van identificar quatre habitacions, si bé no necessàriament van coexistir en el temps. Va ser localitzat també l'àbsis de la capella paleo-cristiana, pavimentada amb *testaceum*. D'aquestes habitacions sabem que algunes tenien parets recobertes d'estuc pintat, paviments d'*opus testaceum*, *opus sectile*, *opus tessellatum* blanc i negre i policrom; així com *opus signinum* amb teselles blanques que dibuixaven rombes. També es coneix una petita conducció d'aiguès construïda en pedra, i una petita necròpolis de vuit tombes en tègula (PREVOSTI 1981a p. 187-189).

- El 1989, però, al efectuar-se les primeres prospeccions de la nova Autovia del Maresme, s'ha descobert que les restes arqueològiques a més de situar-se a la zona propera a l'Església, també s'ubiquen en un petit promontori, actualment anivellat, que es situaria a menys de 100 m. al Sud del mas. Als camps al Sud del mas actualment al llaurar s'hi troben murs (DEFAUS-MARTIN 1989).

- El 1992 s'han efectuat 10 sondeigs al voltant de l'ermita, Can Cebrià o Sta. Margarida, sense documentar restes d'habitació. Tan sols s'ha documentat, a menys d'un metre de profunditat, una fossa de secció ovalada amb un farciment de pedres, tègules, àmfora romana, comuna romana africana i una tessella blanca, que indica l'existència d'algun tipus d'ocupació ben a prop, ja Alt-Imperial (CODEX 1992 p. 22). Es de destacar, però, que en nombrosos sondejors, si bé no s'han trobat estructures, si que ha aparegut material arqueològic més o menys rodat: fragments de ceràmica ibèrica i romana. Cal destacar que segons els membres de CODEX, malgrat que l'aparició de materials d'època ibèrica i romana sigui el resultat d'erosions, es pot observar una major quantitat de materials ibèrics en els nivells més profunds i una major concentració de materials romans en els estrats superiors (CODEX 1992 p. 31). Aquestes dades sols poden testimoniar una freqüentació de l'indret en època antiga (hàbitat proper? restes de la pràctica de femar els camps?).

- Més a l'Est d'on es troben aquestes estructures, s'ha identificat un altre jaciment (PREVOSTI 1981a p. 192-3), excavat en part per Ribas, on s'identificava dues habitacions pavimentades amb *signinum*, i altres restes d'habitació, amb dues pilastres i una claveguera (fig. 27). No es coneix el material que aparegué amb aquestes estructures. De tota manera actualment s'observen ceràmiques superficials, igual com a la zona de Sta. Margarida, i podria tractar-se d'un únic jaciment.

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem els materials que M. Ribas té arxivats i dibuixats (PREVOSTI 1981a p. 190-92), apareguts a sota l'església. Entre aquests materials pot identificar-se la T. S. Clara A (6 frags.), T. S. Clara D (1 frag.), T.S. Clara D estampada, i ceràmica comuna. Es de destacar la troballa de 2 frags. de ceràmica de parets fines, 1 frag. d'olla amb vora girada cap enfora, i un coll i llavi d'àmfora Dressel 1.

A part, coneixem l'existència de fragments de T. S. *lucente*, fragments de *dolium* (un amb inscripció), un fragment de *signinum* amb rombes dibuixats a base de tesselles de marbre blanc, eines de ferro (podalls, paleta), una punta de llança de ferro, nombrosa tègula, diverses monedes (una de Trajà, una de

Dioclecià, dues de Constanci), i un fragment de làpida amb inscripció (FABRE ET ALII p. 140, la daten a finals del s. IV). També es cita la presència d'una estatueta femenina de marbre, i una de terracuita (PREVOSTI 1981a p. 187-88).

- Els materials apareguts a les prospeccions recents estan en estudi, si bé com ja he indicat sabem que s'hi troben materials ibèrics i romans.

FASES-CRONOLOGIA: El jaciment pot semblar clarament d'origen Alt-Imperial, doncs no tenim cap referència a ceràmica Campaniana. Tenim, però, alguns fragments de Parets Fines, una olla amb vora cap enfora i, el que és més significatiu, el coll i llavi d'una àmfora Dressel 1, un material clarament relacionable amb nivells republicans. De tota manera cal reconèixer que és tractaria d'un índex molt dèbil (potser reforçat pels paviments de *signinum* decorats) si no fos perquè les prospeccions recents han localitzat un conjunt de materials ibèrics dispersats en els camps d'aquesta zona. Pel que fa a la cronologia final, sembla clara la pervivència del jaciment al llarg del Baix Imperi i l'Alta Edat Mitja.

ACTUACIONS REALITZADES: Treballs d'excavació arrel de la destrucció de l'església romànica. L'any 1989, s'han efectuat prospeccions sistemàtiques a l'indret, documentant possibles noves estructures (DEFAUS-MARTIN 1989), que les prospeccions a l'àrea afectada per l'Autovia no han confirmat, si bé han confirmat l'ocupació del lloc en època antiga (CODEX 1992 p. 31).

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992.

OBSERVACIONS: Tot aquest sector de la plana davant el mar de l'àrea de Cabrera és plena de materials arqueològics en superfície d'època ibèrica i romana. De fet en tot aquest sector han estat identificats diversos jaciments (el n° 12.19, i aquests mateixos), que semblen correspondre a una àrea d'alta densitat de poblament.

VALORACIO: Els materials d'època republicana trobats a les estructures excavades d'antic són realment escassos, però cal tenir-los en compte, doncs els terrenys que envolten l'àrea documenten "nivells" amb material ibèric. Pot ser significatiu el fet destacat pels arqueòlegs de CODEX de la preeminència en nivells profunds del material ibèric sobre el romà, i el contrari en els més superiors. De tota manera la relació entre els dos conjunts de materials també sembla clara, no existint completa exclusió entre ells.

Pel que fa a l'hàbitat, el conjunt d'estructures que pot qualificar-se de *villa* sembla més aviat del s. II d.C.. La gran dispersió de troballes planteja la possibilitat, però, que estiguem davant una àrea de poblament més extensa (*vicus?*).

*****

Nº ORDRE: 12.22

NOM JACIMENT: Agell de Dalt / Turó dels Oriols.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 4).

SITUACIO: A dalt i al vessant oriental del Turó dels Oriols (324.5 m.s.n.m.), fins l'esglèsia d'Agell de Dalt. 150 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES:

- M. RIBAS (1952 p. 48) situa al vessant oriental "restes molt desfetes d'habitacions. S'hi troba molta ceràmica com la dels poblats, la qual s'estén fins més avall de la capella de Sta. Elena". Actualment s'hi recullen ceràmiques ibèriques, encara que les estructures que es veuen corresponen a feixes.

- També a dalt del Turó dels Oriols M. Ribas parla de restes d'habitacions ibèriques (RIBAS 1952 p. 47). Concretament fa referència a moltes habitacions i grans parets en direcció al poblat d'*Ilduro*. També va localitzar tres sitges. Actualment sols s'observen marges i ceràmiques ibèriques disperses.

DESCRIPCIO MATERIALS: No es conserven.

FASES-CRONOLOGIA: No podem parlar més que d'un horitzó ibèric.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, SANMARTI 1986, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: -

VALORACIO: Pel que descriu M. Ribas, no sembla que estiguem davant de dos assentaments ibèrics d'una gran envergadura, sinó més aviat davant petits nuclis de poques habitacions, com podrien ser altres hàbitats ibèrics isolats que ja coneixem a la zona. No tenim cap dada cronològica que ens permeti concretar més.

*****

Nº ORDRE: 12.23

NOM JACIMENT: Creu de l'Abella.

MUNICIPI: Cabrera de Mar / Cabrils (Mapa nº 4).

SITUACIO: Dalt del turó de la Creu de l'Abella, més aviat en el pendent de cara al mar, meridional. 300 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. RIBAS (1952 p. 47) situa les restes d'un poblat ibèric, amb ceràmica abundant, i restes de parets molt desfetes.

DESCRIPCIO MATERIALS: No es coneixen.

FASES-CRONOLOGIA: Horitzó ibèric.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Actualment el lloc és molt emboscat, i no s'hi ha trobat material en superfície.

VALORACIO: El fet que actualment no es trobi material en superfície ha de fer-nos prendre amb reserves aquest tipus de jaciments.

*****

Nº ORDRE: 12.24

NOM JACIMENT: Les Genesses.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: Camps de conreu, erms i bosc, situats sobre la finca del mateix nom i les últimes fàbriques del polígon industrial de Cabrera. 55 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: No es coneixen estructures. Materials superficials. Recentment s'han efectuat sondejos a la part baixa del vessant meridional del turó, zona molt erosionada, on tampoc s'han localitzat estructures (CODEX 1992 p. 55).

DESCRIPCIO MATERIALS: Fragments rodats, corresponents majoritàriament a l'època ibèrica. Es tracta de ceràmica ibèrica a torn, però també ceràmica tarraconesa, tègula, àmfora púnico-ebusitana i 1 fragment de T. S. Clara A (DEFAUS-MARTIN 1989). Els sondeigs de CODEX han recollit ceràmica comuna ibèrica i romana (CODEX 1992 p. 55 i ss.).

FASES-CRONOLOGIA: Amplia cronologia de les troballes, probablement de l'ibèric final i l'Alt-Imperi.

ACTUACIONS REALITZADES: Prospecció sistemàtica realitzada en el curs dels treballs previs a la construcció de l'Autovia del Maresme. Sondejós sense resultat l'any 1992.

BIBLIOGRAFIA: DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992.

OBSERVACIONS: Pot tractar-se de material rodat provinent d'un lloc proper, possiblement del propi turó de les Genesses, zona actualment molt erosionada. Aquest jaciment i el següent (nº 12.25) poden ser el resultat de l'erosió de l'hàbitat original, al turó.

VALORACIO: Tot i les poques dades que tenim, sembla clar que el contexte arqueològic que presenta el jaciment és similar als hàbitats de l'ibèric final que perviuen fins l'Alt-Imperi (especialment fins la T.S. Clara A).

*****

Nº ORDRE: 12.25

NOM JACIMENT: Can Bartrina.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 6).

SITUACIO: En un bosc de pins, sota la finca de Can Bartrina. Vessant Est del mateix turó de les Genesses. 65 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: No es coneixen estructures. Recentment l'empresa arqueològica CODEX ha efectuat uns sondejós, sense localitzar estructures (CODEX 1992 p. 68).

DESCRIPCIO MATERIALS: Materials corresponents al període ibèric, consistents en ceràmiques a torn i a mà ibèriques, àmfores Itàliques i ceràmica comuna Nord-Africana. El material semblava haver rodat, però malgrat això es presentava força concentrat.

FASES-CRONOLOGIA: Horitzó ibèric final, donada la presència d'àmfores Itàliques. Possible pervivència.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials en prospectar-se sistemàticament la zona.

BIBLIOGRAFIA: DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992.

OBSERVACIONS: Tot i ser material rodat, sembla que el jaciment podria trobar-se aquí mateix, potser dalt del turó. Aquest jaciment i l'anterior (nº 12.24) podrien ser el resultat de l'erosió de l'hàbitat original.

VALORACIO: No podem fer res més que constatar l'existència d'algun tipus d'assentament de l'ibèric final en aquest indret.

*****

Nº ORDRE: 12.26

NOM JACIMENT: La Barceloneta.

MUNICIPI: Cabrera de Mar (Mapa nº 4).

SITUACIO: A la dreta de la riera de Cabrera, en el lloc anomenat "la Barceloneta", en el pendent. 165 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Llenç de paret de mamposteria clarament ibèrica aparegut en construir-se un nou camí d'una urbanització (fig. 28) (LLEONART 1979 p. 177). La paret es conserva tan sols en un tram d'un metre i mig aproximadament, i no s'observa que tanqui amb cap altre.

DESCRIPCIO MATERIALS: Sabem que en el lloc fou recollit exclusivament ceràmica d'"entrepà" típicament ibèrica (LLEONART 1979 p. 177).

FASES-CRONOLOGIA: Sols podem identificar un horitzó ibèric.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa fortuita.

BIBLIOGRAFIA: LLEONART 1979.

OBSERVACIONS: Els pocs elements que es coneixen d'aquest jaciment sols permeten identificar un assentament ibèric, sense poder concretar més.

VALORACIO: Sembla tractar-se d'un nou hàbitat ibèric isolat, ja quasi situat a la plana. No tenim cap indicatiu cronològic dins l'horitzó ibèric, i tan podria pertanyer al conjunt d'hàbitats coneguts de l'ibèric ple (Dos Pins), com al de l'Ibèric Final (Bartomeu).

*****

Nº ORDRE: 13.1

NOM JACIMENT: Can Matavents.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 5).

SITUACIO: Prop de les rieres de Riudemeia i d'Argentona, on conflueixen el camí de la Serra de Can Bruguera i el camí romà de Parpers. Al Sud d'aquí desemboca la riera de Pins. 90 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Forn romà (RIBAS 1952)..

DESCRIPCIO MATERIALS: Al costat del forn s'hi va trobar un inmens escampall de terrissa romana feta a torn i de formes i tipus molt variats dintre les formes de ceràmica comú i també en àmfores (PREVOSTI 1981a p. 221).

FASES-CRONOLOGIA: No tenim cap indicati cronològic, tan sols que es tracta d'un forn romà.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa fortuïta en fer-se unes obres (caseta i pou de la companyia d'aigües), que destruïren el forn.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Actualment prospectant el lloc no s'hi troba material superficial.

VALORACIO: No tenim cap indicati cronològic. No sabem si es tracta d'un forn baix-republicà, però l'hem recollit aquí donat l'estreta relació existent entre forns romans (especialment els isolats) i jaciments amb orígens baix-republicans.

*****

Nº ORDRE: 13.2

NOM JACIMENT: Can Bellatriu.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Vessant esquerre de la riera d'Argentona, a la mateixa masia. 60 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas en el seu arxiu (PREVOSTI 1981a p. 231) esmenta la troballa de materials superficials romans i la presència de sitges, i ho interpreta com una vil·la. El propietari (Sr. Bellatriu) coneix l'existència de restes de murs (possiblement romans) que queden enterrats (BURJACHS ET ALII 1987).

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Ribas constata la presència de ceràmica comuna, sigil·lata i àmfora, sense especificar (PREVOSTI 1981a p. 231).

En el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica s'analitzaren els materials conservats pel propietari: àmfora Dressel 7/11, Dressel 20, àmfora africana, gressols de ceràmica i de pedra, i dues monedes (Claudi i Marc Aureli).

FASES-CRONOLOGIA: Tenim ben identificat un nivell Alt-Imperial, però la presència de "sitges", si es que es tractava de vertaderes sitges i no de fosses, ens podria remetre a una cronologia una mica anterior.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Es difícil saber si es tracta de veritables sitges o no.

VALORACIO: Sembla un jaciment Alt-Imperial amb un possible origen una mica anterior. Es tracta, però, d'una suposició una mica hipotètica.

*****

Nº ORDRE: 13.3

NOM JACIMENT: Can Notxa.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Vessant esquerre de la riera d'Argentona, poc abans del km. 3 de la carretera Mataró-Argentona, sobre una petita elevació. 70 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Jaciment amb diverses estructures relacionades (un forn, un abocador, i un hàbitat):

- M. Ribas localitzà unes "cavitats cavades a terra i treballades amb fang pastat i poc cuit, formant divisions rectangulars" (fig. 29.1), una de les quals contenia una urna cinerària feta a mà (PREVOSTI 1981a p. 241). A l'entorn de l'urna i altres cavitats aparegué molta ceràmica. M. Ribas interpretà aquesta estructura com un enterrament (degut a l'urna). MESTRE (1978 p. 171), però, reinterpretà l'estructura com un forn. Les dues cavitats rectangulars eren dues cendreretes, i al netejar el lloc trobà nombrosos fragments de tègula i àmfora (fig. 29.2). Part del forn estava construït en maons (maons que de fet Ribas ja dibuixa en el seu croquis). De fet en aquest lloc ja es coneixia l'antiga notícia d'un forn construït amb maons, de planta elíptica (fitxer de la S.A.M.M. recollit per

PREVOSTI 1981a p. 242), forn elíptic que pot ser aquest mateix.

- A 12.5 m. al Sud del forn, M. Ribas excavà una "sitja romana" de 1.85 m. de diàmetre, per 1.90 m. de fondària, que estava plena principalment de teules i imbrex (fig. 29.3) (PREVOSTI 1981 p. 241). De fet la secció dibuixada per Ribas permet veure que no es tracta d'una veritable sitja, sinó més aviat d'un abocador molt probablement relacionat amb el forn proper.

- Posteriorment a aquestes troballes, per la part de sobre de les terres de conreu, al costat del forn, van apareixer vàries parets. M. Ribas en el seu arxiu va dibuixar una planta (fig. 29.4). S'hi insinuen com a mínim quatre habitacions, limitades per parets de pedra d'obra de maçoneria, amb alguns carreus. Una de les habitacions té un dipòsit en un angle, en *signinum*. Segurament es devia tractar d'un dipòsit per a l'elaboració del ví o oli car té una depressió rodona apropiada per aquelles labors. A l'habitació contigua hi havia tres sitges excavades al sauló, d'uns 2.45 m. de fondària (PREVOSTI 1981a p. 243). L'habitació de les sitges és clarament més gran que les altres. El dibuix en planta de les sitges, amb una boca més estreta que el seu diàmetre màxim, sembla correspondre a veritables sitges (molt diferents de l'abocador del forn dibuixat en secció (fig. 29.4)).

- MESTRE (1978 p. 171) va detectar prop del forn unes parets construïdes en sec, que podrien ser les mateixes que Ribas descriu. De qualsevol manera, la presència de murs en sec ens fa pensar en un tipus de construcció de tradició indígena.

DESCRIPCIO MATERIALS: Coneixem pocs materials apareguts aquí, però són ben interessants:

- Forn. Ribas hi trobà l'urna cinerària feta a mà amb nanses, molta ceràmica grollera (ibèrica tardana?), altra de fina, roja i grisa feta a torn, Campaniana i Terra sigillata. Un ullal de senglar i una agulla d'os (PREVOSTI 1981a p. 241-42). Mestre hi trobà abundants fragments de *tegulae* i àmfora (MESTRE 1978 p. 171). A més, al S.A.M.M. es conserven tres fragments de ceràmica provinents d'aquest lloc (PREVOSTI 1981a p. 242):

- * 1 fragment de Campaniana B.
- * 1 frag. d'àmfora ibèrica.
- * 1 frag. de nansa d'àmfora romana.

- Abocador. Ple principalment de tègules i imbrex (PREVOSTI 1981a p. 241).

- Estructures de l'hàbitat. Sols coneixem l'existència de molta tègula, ceràmica d'us comú i àmfora. També s'hi va trobar trossos de plom fos i

algunes plaques de marbre que li van semblar d'un paviment (PREVOSTI 1981a p. 242-3).

- Recentment, en elaborar-se la Carta Arqueològica, s'ha recollit a l'indret ceràmica Campaniana B, àmfora tarraconesa, ceràmica ibèrica i tègula (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: El conjunt material més homogeni, el del forn, ens permet fixar una cronologia inicial com a mínim de principis de s. I a.C. (Campaniana B, àmfora ibèrica, ibèrica a mà), corroborada per les troballes més recents de material (ceràmica ibèrica, etc..). Pot tractar-se d'un jaciment de l'ibèric final (sitges, murs en sec), amb pervivència fins l'Alt Imperi.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes fortuïtes, amb alguna intervenció arqueològica posterior.

BIBLIOGRAFIA: MESTRE 1978, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Tot i la presència d'una urna cinerària dins l'estructura del forn, els dibuixos del mateix Ribas no crec que deixin lloc a dubtes que es tracta d'un forn (dibuixa fins i tot els maons, que qualifica de peces de terra poc cuïta). La presència de l'urna podria potser explicar-se per una intrusió o un reaprofitament funerari. De tota manera, M. Ribas també cita l'existència d'un forn a l'indret (PREVOSTI 1981a p. 242), que es pot interpretar com aquest mateix o com un altre, amb la qual cosa podrien haver-n'hi dos.

Es interessant destacar la proximitat d'aquestes estructures de caire productiu al *vicus* de Can Balençó (13.17), on s'ha trobat un fragment de ceràmica Grisa Emporitana amb defectes de cuïta (GARCIA 1992).

VALORACIO: Es tracta d'un jaciment amb elements de clara tradició indígena: ceràmica a mà, àmfora i ceràmica ibèrica, i, sobretot, l'existència d'una construcció amb tres sitges, una espècie de magatzem. Les sitges estan excavades al sauló, seguint la tradició típica ibèrica. Les sitges semblen estar disposades dins l'habitació (no estan tallades per cap mur). La presència d'un mur construït en sec reforça aquesta hipòtesi.

De nou, trobem associada la presència d'un forn amb materials republicans i indígenes, en aquest cas amb una clara relació espacial, no qüestionable. el que en altres jaciments s'intuïa (forn amb presència de materials republicans), aquí es confirma (forn relacionat amb un hàbitat amb elements indígenes).

Malauradament no coneixem prou les produccions d'aquest forn.

*****

Nº ORDRE: 13.4

NOM JACIMENT: Sant Sebastià d'Argentona.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Petit turó al vessant dret de la riera d'Argentona, al voltant de la capella de St. Sebastià. 105 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Al voltant de la capella M. Ribas hi trobà diverses estructures:

- Dues sitges. Mesuraven 3 m. de fondària i 1.5 m. de diàmetre. Foren reutilitzades com a abocadors. Estaven plenes de desferres romanes (ceràmica comuna, tègules, escòria, trossos de paviment de formigó de calç i terrissa, datable en el s. II-IV d.C.) (PREVOSTI 1981a p. 229).

- Escombrera de forn. Amuntegament de restes de varies àmfors i una enorme quantitat de ceràmica de cuites deficientes. Tota la ceràmica corresponia a objectes de gran tamany. Es trobaren diverses marques d'àmfora, així com un pes de teler de terrissa i una sivella de bronze (PREVOSTI 1981a p. 229).

- Forn. M. Ribas veié les restes desfetes d'un forn al costat de l'escombrera (PREVOSTI 1981a p. 230).

DESCRIPCIO MATERIALS: Ja hem anat descrivint els materials apareguts. Cal destacar aquí, però, que les marques d'àmfora aparegudes (POL, ASC, S i CL - aquestes tres últimes fragments d'un única marca, ASCL, identificada per J. Miró (MIRO 1988 p. 37)-) permeten a PREVOSTI relacionar-les amb marques similars aparegudes a àmfors Pascual 1 i Dressel 2/4.

FASES-CRONOLOGIA: Jaciment Alt-Imperial, a partir del s. I d.C., però potser amb uns inicis a finals del s. I a.C. (àmfors Pascual 1). Arriba com a mínim fins el s. IV d.C.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavacions antigues de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, MIRO 1988.

OBSERVACIONS:

VALORACIO: Forn que ja pertany a un moment de producció clarament romà. Potser ja indicatiu d'un nou tipus de producció, de control de l'excedent i

d'envasament, amb àmfores estampillades amb diferents marques.

*****

Nº ORDRE: 13.5

NOM JACIMENT: Can Comalada.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Sobre la casa del mateix nom, pels voltants del Camp de Fútbol. 60 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Material superficial.

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Ribas cita en aquest indret una troballa romana sense especificar (PREVOSTI 1981a p. 228).

En el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica es prospectà la zona, recollint-se: diversos fragments de ceràmica ibèrica, àmfora Itàlica Dressel 1, àmfora púnico-ebusitana, àmfora tarraconesa (Dressel 2/4), un fragment de Clara C i nombroses tègules, una d'elles recremada (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: Hi ha materials homogenis d'època ibèrica final i s. I d.C., a part d'un element Baix-Imperial.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa superficial.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: El material va apareixer en un rebaix del terreny efectuat al costat del camp de futbol.

VALORACIO: No hi ha prou elements per pronunciar-se, però sembla clar que podem situar cronològicament l'inici de l'assentament en època republicana.

*****

Nº ORDRE: 13.6

NOM JACIMENT: Via romana del Coll de Parpers.

MUNICIPI: Argentona / La Roca del Vallès (Mapa nº 5).

SITUACIO: El tram conservat comença als 145 m.s.n.m. (zona de la font del Castanyer, Can Naves-Bell Recó) i arriba fins als 290 m.s.n.m. (practicament al Coll de Parpers).

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: La via conservada té una llargada de 1.101 m. i un desnivell absolut de 125 m. L'amplada de la via és de 5 m.

En molts trams es conserven restes de les parets que sostindrien la pavimentació de la via, arribant en ocasions a una alçada considerable. Son nombroses també les restes de canalitzacions, que serien inferiors als paviments, que evacuaven les aigües provinents de les torrenteres naturals.

El trajecte salva dos obstacles naturals amb dos ponts: un es va enfonsar i terraplenar. L'altre es va enfonsar i es va reconstruir al s. XV-XVI (BURJACHS ET ALII 1987).

DESCRIPCIO MATERIALS: En diversos punts del recorregut de la via han estat localitzats materials romans:

- Pellicer hi va trobar "gran número de tégulas y rica variedad de cerámica hispano-griega" (recollit per PREVOSTI 1981a p. 215).

- Prop del pont de la via, M. Ribas diu que va localitzar-hi les restes d'un forn romà, amb abundant material romà al voltant (PREVOSTI 1981a p. 215). Els arqueòlegs que realitzaren la Carta Arqueològica hi recolliren algun fragment (BURJACHS ET ALII 1987).

- A la zona de Can Naves i Bell-Recó aquests mateixos arqueòlegs hi recolliren ceràmica ibèrica i fragments de tègula (BURJACHS ET ALII 1987).

- Provinents de la via, Rodríguez-Almeida identificà diversos fragments d'àmfora romana, una d'elles amb un *titulus picti*. Es tracta d'una àmfora de ví de l'*Ager Falernus*, que va contenir ví de la varietat anomenada *amienum*. Són fragments d'àmfora Dressel 2/3 i Dressel 10 (RODRIGUEZ-ALMEIDA 1980 p. 350).

FASES-CRONOLOGIA: La cronologia de la via no és pot conèixer a partir d'aquests elements. Sembla que es pot acceptar la filiació romana del fragment de via que actualment es conserva, però no es pot precisar més.

ACTUACIONS REALITZADES: Prospecció de la zona. Aixecament topogràfic.

BIBLIOGRAFIA: RODRIGUEZ-ALMEIDA 1981, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, CLARIANA 1989.

OBSERVACIONS: Jaciment incoat com a B.I.C.

VALORACIO: Es tracta sens dubte d'una via com a mínim d'època romana, que passa pel punt de contacte més senzill entre la plana de Mataró-Argentona i la depressió del Vallès. La seva relació amb el nucli d'*Iluro* és inqüestionable, però no es pot descartar un origen més antic, relacionat amb la xarxa de vies de finals del s. II a.C. documentades a la veïna comarca del Vallés (MAYER-RODA 1986). En aquest cas,

la via estaria relacionada principalment amb el nucli d'*Ilduro*, Burriac.

*****

Nº ORDRE: 13.7

NOM JACIMENT: Sant Jaume de Traià.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: A l'esquerra de la riera d'Argentona, sobre un petit turó, ara emboscat. 118 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Sota l'antiga capella preromànica de Sant Cugat de Traià (després Sant Jaume) van apareixer nombroses restes romanes. M. Ribas ho identificà com a "sitges" romanes, però sembla bastant clar que es tracta de fosses medievals obertes en els estrats d'una necròpolis romana (PREVOSTI 1981a p. 231-240). Sembla que ens trobem davant una necròpolis romana, prop de la qual sembla lògic pensar que hi havia un assentament (s'han trobat restes de paviment de *signinum*).

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials apareguts a l'indret (sols vistos per M. Ribas) daten tots d'època Alt i Baix-Imperial. L'únic element que podria ser anterior són els nombrosos fragments de paviment de *signinum* trobats. Es de destacar la troballa de dues làpides funeràries amb inscripció, en una de les quals apareix una lliberta i en l'altre un personatge amb nom grec. Es daten dins del s. I d.C. (FABRE ET ALII 1984 p. 127-128).

FASES-CRONOLOGIA: La necròpolis funcionaria des del s. I d.C., pervivint probablement d'una manera ininterrompuda fins practicament els nostres dies.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació del subsol per M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, FABRE ET ALII 1984, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Actualment, prospectant pel lloc, s'observa la presència de fragments de tègula i d'*opus signinum* al voltant de la capella i per les vessants del turó. El topònim de l'indret és clarament romà (*Triziliano* l'any 972) (PREVOSTI 1981a p. 241).

VALORACIO: Necròpolis romana de cronologia alta (ja des del s. I d.C.), situada probablement prop d'un hàbitat del qual no coneixem la cronologia, però

sabem que tenia paviments de *signinum*. Es de destacar la cronologia antiga de les mencions dels lliberts.

*****

Nº ORDRE: 13.8

NOM JACIMENT: Can Serra de Lladó (Baronia del Viver).

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Vessant dret de la riera de la Baronia del Viver. En la via d'accés a una nova urbanització. 85 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Materials apareguts en obrir el nou camí. Sense estructures aparents.

DESCRIPCIO MATERIALS: Actualment apareixen nombroses restes ceràmiques al marge de la via (en el tall del terreny), i algunes en superfície. Entre aquests materials hi ha àmfora Itàlica Dressel 1, morter, una vora de ceràmica Clara C i tègula (BURJACHS ET ALII 1987).

Al lloc es segueix recollint material: ceràmica ibèrica comuna, àmfora ibèrica, dòlia, tègula, àmfora Pascual 1 i Dressel 2/4 (comunicació personal F. Cazorla).

FASES-CRONOLOGIA: Materials des d'època ibèrica final, amb una cronologia que no pot ser més antiga de mitjans de s. II a.C. (Dressel 1). Hi ha alguna peça ben posterior, que marca una pervivença important de l'ocupació.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballa fortuïta.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: M. Ribas citava aquí troballes romanes sense especificar (PREVOSTI 1981a p. 243).

VALORACIO: No tenim prou elements. Indici d'un assentament del moment republicà.

*****

Nº ORDRE: 13.9

NOM JACIMENT: Sitges de la Por.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 6).

SITUACIO: Camps erms situats al Sud de Can Portell, prop del Torrent del Molí, i del propi Molí de les Mateues (ara enrunat). 65 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: S'han localitzat diverses estructures:

- Al km. 5 de la carretera B-502 es va trobar una sitja a la cuneta de la carretera, de la qual es va recollir una considerable quantitat de ceràmica ibèrica a torn (DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992b).

- A Can Por, en la segona feixa de cultiu al costat de la carretera que ve de Vilassar, s'han trobat també materials (PREVOSTI 1981a p. 244).

- S'han efectuat recentment diversos sondeigs a la zona, localitzant-se materials arqueològics en nivells antics (CODEX 1992 p. 83 i ss.):

* Per una banda s'ha localitzat una rasa irregular reomplerta de sorres soltes (U.E. 3005) oberta en un nivell d'època antiga (U.E. 3003), estructura de difícil atribució funcional.

* Per altra banda s'ha excavat un talús d'una terrassa que ha permès detectar una successió de nivells antics molt interessant: sobre un estrat (U.E. 2004) -amb material ceràmic d'època ibèrica modelat a mà, juntament amb algun fragment a torn i ceràmica comuna romana- es trobà un estrat de forma aterracada (U.E. 2003) amb ceràmica ibèrica a torn (àmfora i ceràmica comuna), ibèrica a mà, Campaniana B, ceràmica de Parets Fines, i comuna africana. Podria tractar-se d'una terrassa d'època antiga.

* En el sondeig 1 es va localitzar un nivell argilós (U.E. 1003), amb ceràmica ibèrica a torn, juntament amb ceràmica romana, dos d'ells de ceràmica Campaniana B.

* Finalment va ser excavada de manera extensiva l'àrea 4000 (CODEX 1992d).

- En aquesta àrea fou localitzat sota els nivells superficials, un nivell amb materials antics però rodats provinents d'arrossegaments naturals, possibles rierades (U.E. 4003, amb ceràmica ibèrica a torn i a mà, comuna romana, Pascual 1 i 1 frag. de T.S. Clara A).

- Sota aquest nivell aparegué un nivell amb material de mitjans s. I a.C., amb material ibèric i àmfora Tarraconesa (U.E. 4004). Només a la zona Nord-oriental del quadre (5 x 5 m.) aparegué un sector sense sorres, argilós, amb concentració de grans fragments de *tegulae* que indicaven la proximitat d'una intervenció humana.

- Per sota aparegueren dos nivells estèrils de llims argilosos molt fins, possible indicatiu d'inundacions (U.E. 4005 i 4006).

- Aquests nivells cobrien el nivell 4007, de terra argilosa, tova, que sols apareixia en l'angle del quadre on aparegueren abans les *tegulae*. Aquest nivell presentava un conjunt de materials arqueològics sense rodar. La composició de l'estrat

i la relació amb els estrats veïns permet pensar que es tracta de les restes d'algun tipus de construcció de fang o tapiat (CODEX 1992d p. 18). Possiblement seria un estrat de destrucció.

- Sota el nivell de destrucció apareixia un nivell amb presència de pedres irregulars que contrastaven amb un estrat de textura llimosa originat en un procés lent de sedimentació. Totes les pedres presentaven una o varies arestes més o menys escairades de manera artificial. Podien haver format un mur, ara erosionat. En el nivell no aparegué material, però cal pensar que s'excavà sols una àrea molt reduïda. L'estructura s'extenia cap a fora dels límits de l'excavació.

DESCRIPCIO MATERIALS: El material de les possibles sitges consisteix en ceràmica comuna ibèrica i comuna romana. No apareixen importacions (CODEX 1992).

- Pel que fa al material que M. Prevosti recull, es tracta només de tres fragments, però significatius: 1 frag. de vora d'àmfora Dressel 1, 1 frag. d'àmfora ibèrica, 1 frag. T. S. Sud-Gàl·lica Drag. 18.

- Pel que fa al material dels sondejos, els estrats 1003, 2003 i 3003 han ofert un material molt homogeni, gens contaminat per materials posteriors, que té com a peces més antigues alguns fragments de Campaniana A (probablement de segona meitat de s. II a.C.), Campaniana B, àmfora Itàlica i Púnico-Ebussitana (PE-15), ceràmica ibèrica (comuna a torn, ibèrica a mà i àmfora de boca plana, material ampliament majoritari en els estrats), així com uns elements més recents consistents en ceràmica comuna romana, i comuna africana, datable en el s. I d.C.. Segons els arqueòlegs de CODEX els nivells estan formats per acumulacions erosives, però el material no està rodat (CODEX 1992 p. 85).

El material del nivell més antic detectat als sondejos (U.E. 2004, que es cobert per l'U.E. 2003), amb ceràmica ibèrica a mà, ibèrica a torn i comuna romana, mostra una cronologia també dins l'ibèric final, i no sembla una cronologia absoluta molt més antiga que U.E. 2003.

- Pel que fa al sondeig 4000, el nivell de destrucció de l'estructura arrasada (U.E. 4007) presenta un conjunt arqueològic reduït però ben interessant: 1 frag. de Campaniana B informe, 7 frags. de ceràmica ibèrica a mà, 4 frags. d'àmfora ibèrica i 2 fragments d'àmfora Tarraconesa informe.

El nivell que amortitza aquesta destrucció (U.E. 4004) presenta:

* Material ibèric: 2 frags. de ceràmica grisa de la costa catalana, 25 frags. de comuna ibèrica, 219 frags d'ibèrica a mà (alguns amb decoració d'incisions i cordons), i 27 frags. d'àmfora ibèrica.

* Material Importat: 5 frags. de comuna púnica, 4 frags. de comuna itàlica, 8 frags. d'àmfora púnico-ebussitana, 1 frag. d'àmfora Itàlica.

* Altres materials: 5 fragments d'àmfora tarraconesa informe, 5 frags. de tègula i 2 fragments de tovot.

FASES-CRONOLOGIA: Horitzó ibèric final, amb presència de materials romans.

L'únic nivell que està relacionat amb estructures (l'estrat de destrucció 4007, que cobria les restes de 4008) es datat pels seus excavadors en la primera meitat del s. I a.C. (CODEX 1992d, fitxa estrat), però cal tenir en compte que es tracta d'un estrat de destrucció.

El conjunt de material trobat en els diversos sondeigs, en nivells d'origen possiblement natural però amb material sense rodar, provinents probablement de l'estructura que ha estat localitzada al sondeig 4000, ens porta a una cronologia inicial de segona meitat del s. II a.C. (Campaniana A de segona meitat de s. II a.C., àmfora Itàlica Dressel 1, àmfora ibèrica).

La pervivència del jaciment al llarg de tot el s. I a.C. sembla clara (estrat 4007, Campaniana B en nivells sense estructures, comuna Itàlica, Pascual 1), així com una freqüentació Alt Imperial, fins mitjans s. II d.C. (T.S. Clara A1, comuna africana).

ACTUACIONS REALITZADES: Prospecció sistemàtica, recollida de material superficial, i realització de diversos sondejós (1991-1992).

BIBLIOGRAFIA: DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992, CODEX 1992b, CODEX 1992d.

OBSERVACIONS: Fins ara no ha aparegut una gran quantitat de material, ja que les construccions de l'Autovia no afecten de ple el jaciment, i per tant no s'ha excavat l'àrea on es creia podien haver-hi possibles sitges.

Cal dir, però, que en recents treballs d'instal·lació d'infraestructures a l'indret es detectaren uns rebaixos semi-circulars, en algun dels quals s'hi veia material ibèric. Tot i que semblaven sitges, corresponien en realitat a uns rebaixos d'època moderna (CODEX 1992d p. 26), el que pot questionar l'existència de sitges en aquest indret.

VALORACIO: L'excavació del sector 4000 ha detectat la presència d'algun tipus d'estructura d'habitació (possibles restes de mur amb coberta de tègula), que contrasta amb els nivells naturals d'aportació del voltant. L'estructura s'extenia fora de l'àmbit de l'Autovia i no s'excavà. L'existència d'una zona amb sitges ja no és tan clara.

Els sondejós del sector han detectat també nivells sense estructures amb un important lot de materials

arqueològics no rodats, indicatius també de l'existència de l'assentament. Tot i que es difícil establir la cronologia de l'assentament, els materials més antics mostren un conjunt bastant homogeni de segona meitat de s. II a.C.. La destrucció de l'estructura detectada es produeix entorn mitjans s. I a.C., però la zona continua essent freqüentada fins època Alt-Imperial. També es possible que hi hagués una àrea amb camps de conreu aterrats ja en època antiga.

Cal tenir en compte que molt a prop d'aquí hi ha les restes del forn de Can Portell (nº 13.11), i fins i tot Can Madà (nº 13.10), assentaments amb el qual podria estar relacionat aquest assentament.

*****

Nº ORDRE: 13.10

NOM JACIMENT: Veinat de Madà / Can Madà / Can Bartrina.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 6).

SITUACIO: Actual veinat de Madà, sobre una elevació entre el torrent de Madà i el de Can Boba. 90-80 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Extensa àrea ocupada per diverses construccions, descobertes al llarg de diferents etapes:

- M. Ribas decobreix els anys 60 diverses habitacions espaioses, amb materials que diu que van del s. I al V d.C., amb ceràmica, àmfora, *dolium*, tègula i imbrex (PREVOSTI 1981a p. 245).
- Bonamusa va precisar que les restes ocupaven una extensió d'un radi de 150 m.. El 1972 va localitzar una habitació pavimentada amb *testaceum* (PREVOSTI 1981a p. 245).
- El 1987, en elaborar-se la carta arqueològica, va localitzar-se al Nord de la masia de Can Bartrina, prop d'aquí, diversos materials superficials: ceràmica ibèrica i un fragment d'àmfora Itàlica (BURJACHS ET ALII 1987).
- El 1979 s'urbanitzà el lloc, apareixent noves estructures que J.Mª Mestre excavà (MESTRE 1979):
  - * Es localitzà en primer lloc un *lacus* i un dipòsit annexe. El paviment del *lacus* (d'uns 4.5 m. per 3.8 m.) està realitzat en *opus testaceum*. Al centre de la paret Est hi ha un col·lector triangular i secció concava, que, mitjançant un tub de plom, comunica amb el dipòsit annexe (fig. 30). El dipòsit adossat (1.2 m. per 4.3 m.) presenta un bordó realitzat en *signinum*. Al Nord del primer dipòsit sembla que se n'hi trobava un altre d'igual. Aquest conjunt del *lacus* presentava un conjunt arqueològic datable en el s. II-IV d.C.

* A uns 20 m. al Sud-Oest d'aquest punt es trobaren restes de parets, i el que podrien ser les restes d'un hipocauste.

* En la mateixa direcció, a uns 65 m, fou exhumat un forn, en part ja retallat per les obres. El forn era de petites dimensions, amb petites canals al voltant de la paret central, que devia haver estat el suport de la graella. Dins el forn aparegué nombrosa ceràmica.

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials coneguts de les estructures d'habitació i del *lacus* pertanyen a l'Alt-Imperi, amb alguns materials del s. IV d.C. Cas apart el constitueixen els materials apareguts al forn. Es tracta d'un apilonament de ceràmiques aparegudes al seu interior, entre les quals predominaven unes amb una cobertura exterior gris i amb la pasta de color amarronat, les formes de les quals eren una imitació de les formes Lamb. 1, 2 i 5 de la Campaniana B (MIRO ET ALII 1988 p. 126). De fet aquestes imitacions de Campaniana B copien pràcticament totes les formes comuns de la Campaniana B, des de la Lamb. 1 fins la Lamb. 10. Són, a més, unes imitacions molt exteses en tots els jaciments de la comarca (GARCIA 1992).

FASES-CRONOLOGIA: El forn pot datar-se perfectament dins la primera meitat del s. I a.C., doncs produeix uns tipus ceràmics imitats que precisament contribueixen a marcar aquest moment. Fins i tot es podria concretar una mica més la cronologia, situant aquestes produccions dins el segon quart del s. I a.C. (GARCIA 1992).

Les restes localitzades per M. Ribas es daten entre el s. I-V d.C., cronologia que també s'adiu amb les restes excavades per Mestre.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació de l'indret l'any 1979, arrel d'unes obres d'urbanització.

BIBLIOGRAFIA: MESTRE 1979, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, MIRO ET ALII 1988, GARCIA 1992.

OBSERVACIONS: Es tracta d'un sector amb una elevada densitat de troballes (Can Portell (nº 13.11), Sitges de la Por (nº 13.9), Sant Miquel del Cros (nº 13.12)), que caldrà estudiar amb detall.

VALORACIO: Es tracta d'un assentament romà amb un claríssim precedent indígena: un assentament amb un forn que produïa unes produccions típicament indígenes. Es el cas de les imitacions de Campaniana B, de pasta amarronada, amb cobertura gris, unes imitacions que trobem en gran part de jaciments ibèrics d'aquest moment (entre ells a l'*oppidum* de Burriac). Es tracta, doncs, d'un assentament indígena a la plana, que posteriorment veiem que

evoluciona cap a formes romanes, però que inicialment era ibèric. Aquest assentament, a més, està situat en una àrea amb altres indicis d'assentaments clarament indígenes (àrea de "sitges de la Por", etc.).

Es tracta d'un assentament completament integrat en l'estructura productiva imposada pel món romà, com així ho constata la seva ubicació i, sobretot, com ho demostra la seva pervivència en època Alt-Imperial.

No oblidem tampoc quines són les produccions comercialitzades per aquest forn. La transcendència i significació que tenen aquestes produccions indígenes en aquest moment és prou evident.

*****

Nº ORDRE: 13.11

NOM JACIMENT: Can Portell.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Camps erms situats entre un bosc de roures i el camí que hi ha a la banda meridional de la riera d'Argentona, zona de terrasses. 48 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Es tracta d'un forn i un abocador.

- En un pendent a l'interior del bosquet de roures, es pot observar un forn d'estructura circular, construït a base de pedres i *caementa*, que conserva encara una bona part de la seva planta i alçat. Pels voltants s'hi veuen alguns fragments de ceràmica tarraconesa (DEFAUS-MARIN 1989). El forn no ha estat excavat (no l'afecta l'Autovia directament). Es un forn petit, probablement massa petit per ser un forn d'àmfores, que no respon al model típic de forn romà (CODEX 1992 p.94 i ss.).

No es tracta però, d'una sola estructura. Els últims treballs al lloc han permès la prospecció de l'indret, detectant-se dues estructures de combustió més, de les mateixes característiques que la primera: planta circular i excavada al sol natural. La zona, però, està molt arrassada i quasi sense materials superficials (CODEX 1992f p. 6).

- Una mica més al Sud, en direcció cap a la riera i al costat del camí, hi ha un escampall de ceràmica tarraconesa, àmfores Pascual 1, *dolium*, *tegulae*, àmfora italo-campana i ceràmica ibèrica a torn (DEFAUS-MARTIN 1989). Es tracta de les restes d'un abocador del forn, situat a uns 100 m. d'aquest. La zona ha estat excavada recentment per CODEX, que hi ha efectuat diversos sondeigs, que han donat interessants resultats (CODEX 1992 p. 107 i ss.):

* **Sondeig 6:** Sota el nivell superficial, van apareixer dos estrats superposats amb material: ceràmica comuna ibèrica, comuna romana, àmfora romana i fragments de tègules.

* **Sondeig 7:** Excavació en un talús actual. Sota el nivell superficial es trobava un estrat argilos que seguia el pendent del talús i en el que es trobava material arossegat antic i modern (U.E. 7002). Sota aquest, hi havia un estrat prim d'aportació natural (U.E. 7003), amb molt poc material, romà i ibèric. Finalment sota aquest hi havia la U.E. 7004, amb material: fragments de Grisa Emporitana, comuna ibèrica, comuna romana, àmfora romana (Dressel 1B de producció local).

* **Sondeig 5.** Sota un nivell (U.E. 5002) amb material antic (T.S. Itàlica i comuna romana) i material modern, aparegué un nivell d'abocador (U.E. 5004). Era un nivell compost exclusivament per material ceràmic antic que estava "in situ", en un estrat de terra argilosa de color vermellós molt compacte, amb un fort desnivell en direcció al Sud. Hi apareixia abundant material ceràmic, especialment àmfora: s'han documentat les produccions de Dressel 1 local, Laietana 1 i Pascual 1. Pel que fa a les peces, s'ha trobat alguns fragments de Parets fines (Mayet XXIV) i comuna romana.

Sota aquest nivell va apareixer la U.E. 5005, també un estrat argilós però de textura més flonja, en pendent, excavat en els sediments naturals anteriors, amb gran quantitat de material: Parets Fines (Mayet XXIII), comuna romana, Dressel 1 local, Laietana 1, Pascual 1, així com un gran nombre de tovots. Es tracta de dos estrats d'abocament, d'una cronologia similar.

- A la vista de l'interés dels resultats del sondeig 5000, s'amplià la zona a excavar, englobant-ho en el sector anomenat 10000 (CODEX 1992f p. 36).

L'existència de l'abocador ha estat verificada a les tres terrasses que conformen l'indret, entre els 47 i 42 m.s.n.m.. A la terrassa 1 l'abocador té uns 25 m. d'amplada. A les terrasses 2 i 3 fa uns 40 m. d'amplada. Els estrats d'abocament segueixen el pendent.

El resultat dels sondeigs i l'excavació han permès detectar un important abocador d'àmfores de producció tarraconense que s'extén en una àrea aproximada de 8800 m², a la part baixa del petit turó. Bàsicament era un centre de producció d'envasos amfòrics, però també complementàriament de peces de ceràmica comuna. Així ho demostra la presència de nombrosos rebuïgs de coccio i de tovots recremats.

DESCRIPCIÓ MATERIALS: Els estrats d'abocament han permès recuperar un conjunt de materials arqueològics de gran interès (CODEX 1992f p. 23 i ss.):

- L'abocador (U.E. 10005, 10007, 10008), presenta com a materials importats diverses peces de T.S. Itàlica (Goud. 27, 28, 32b i 37), comuna Itàlica, comuna africana (Ostia II), Parets Fines (Mayet XXIV, XXXIII). i 1 frag. d'àmfora Dressel 2/4 Itàlica i 7/11 Bètica.

La producció local de l'abocador inclou:

* Parets Fines: imitació de les formes de Mayet II i III, originals datables en el s. I a.C., però les imitacions ja dins la segona meitat del s I a.C. (PUERTA 1989 p. 75).

* Peces de comuna oxidada romana, grollera romana i reduïda romana (tapadores, bols, cassoles, grans contenidors, etc..). En relació a les olles i gerres (les formes més nombroses) totes les formes detectades són formes de tradició ibèrica (CODEX 1992f p. 27).

* Amfora Dressel 1. A l'abocador s'han trobat diverses peces de la forma Dressel 1, de producció local, amb pasta tarraconesa, vermellova i amb presència de desgredant i aparença poc depurada. Aquestes peces poden datar-se entre el 2on quart del s. I a.C. i el 40-30 a.C.. D'aquest tipus d'àmfora n'han aparegut poques vores, i cap fragment recremat, el que fa plantejar als arqueòlegs de CODEX si fou produït aquí (CODEX 1992f p. 37).

* Amfora Laietana 1: Han aparegut gran quantitat de variants sota aquesta denominació, amb la vora diferenciada per diversos graons. Es data entre el 40-30 a.C. i August. D'aquest tipus d'envàs ja n'hi ha una bona quantitat, però no suficient per assegurar la seva producció, sobretot perquè no s'han trobat rebuigs de cuita.

* Amfora Pascual 1: Apareix en els nivells augusteus. Es tracta ja d'una producció massiva del forn. S'han trobat rebuigs de cuita.

* Amfora Dressel 2/4: Es el tipus més abundós de l'abocador. Apareix a la darrera dècada del s. I a.C.. S'han trobat algunes estampetes amb la marca ABN i VE.

* Elements constructius: Si bé no s'han trobat rebuigs de coccio, hi ha un important volum de tègules i ímbrex en els nivells de l'abocador, el que fa pensar en una producció local.

- A part dels nivells de l'abocador, però, ha aparegut material més antic en nivells més tardans o fora de context:

A l'estrat superficial (U.E. 10001) trobem per exemple:

* Campaniana: 1 fragment de Campaniana A, 1 frag. de Camp. B (Lamb. 1), 1 frag. d'imitació de vernís negre en pasta beige, vernís blavós, de la forma Lamb. 36).

- * T.S. Itàlica (3 frags.), T.S. Sud-Gàl·lica (1 frag.). Ceràmica vidrada moderna.
- * Comuna ibèrica: 15 peces (41 frags.).
- * Comuna grollera: 11 peces (66 frags.).
- * Àmfora Ibèrica: 2 peces (9 frags.).
- * Àmfora púnico-ebussitana: 1 frag.
- * Àmfora Itàlica: 1 peça (3 frags.).
- * Àmfora Tarraconesa: 8 peces imitació de Dressel 1B (una amb l'estampeta Q. FABI), 7 peces imitant Dressel 1C; 18 peces de Laietana 1; 16 peces de Pascual 1, 7 peces de Dressel 2/4.
- * 547 frags. de tègula, 155 frags. d'ímbrex.

Però també en els nivells de l'abocador hi ha algun material residual més antic. Així a l'U.E. 10007 hi ha algun fragment de Campaniana A i grisa ibèrica, i a U.E. 10008 hi ha 1 frag. de Campaniana B, i també grisa ibèrica.

FASES-CRONOLOGIA: Els estrats de l'abocador han estat datats gràcies a les produccions de T.S. Itàlica, el que permet datar la data de l'abocament entre el 10 a.C. i el 16 d.C.

Aquesta datació podria correspondre bé a les produccions de Pascual 1 i Dr. 2/4, però és clar que hi ha un volum de materials més antics. Segons els arqueòlegs de CODEX (1992f p. 38), el volum de materials més antic (Dressel 1 local i Laietana 1) indiquen clarament una ocupació anterior de l'indret, difícil de precisar cronològicament (potser segons meitat de s. I a.C.). Aquesta cronologia es reforçaria segons la seva opinió per la presència de materials residuals en estrats més tardans: ceràmica grisa ibèrica, Campaniana B i alguna importació púnica o púnico-ebussitana.

La presència de Dressel 1 local, ens hauria de portar a 1ª meitat de s. I a.C., sobretot tenint en compte el conjunt, molt reduït això es cert, de materials de 1ª meitat de s. I a.C. o anteriors (Campaniana A i B (Lamb. 1), grisa i àmfora ibèrica, àmfora Itàlica, púnica, etc.).

El final del jaciment és més clar. L'abocador s'abandona en època de Tiberi, i també deu abandonar-se el jaciment, doncs ni en superficial ni en els talls apareix res posterior (CODEX 1992f p. 38). La producció amfòrica s'aturaria per tant en època de Tiberi, i amb ella la vida del jaciment.

ACTUACIONS REALITZADES: Prospecció sistemàtica l'any 1989. Excavació de l'abocador per part de CODEX l'any 1991-1992.

BIBLIOGRAFIA: DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992, CODEX 1992b, CODEX 1992f.

OBSERVACIONS: Al costat d'aquestes troballes hi havia un canal, fet a base de grans carreus de pedra granítica, pedra irregular i morter, que desembocava en una estructura quadrangular de totxana i morter. Tot i que s'havia interpretat com una possible estructura antiga (DEFAUS-MARTIN 1989), sembla que es trata d'un canal modern (CODEX 1992 p.98).

Aquest jaciment està situat ben a prop de les "Sitges de la Por" (nº 13.9) i algun altre forn baix-republicà (Can Madà, nº 13.10), jaciments de clara tradició indígena.

VALORACIO: Restes de tres petits forns sense excavar i d'un abocador de forn d'època Baix-Republicana i primera meitat de s. I d.C., productor de les primeres produccions vinàries que tenim documentades. El forn produï amb tota seguretat envasos del tipus Pascual 1 i Dressel 2/4. Les imitacions de Dressel 1 local i de Laietana 1 trobades a l'abocador no poden ser considerades amb tota seguretat productes del forn, doncs no se n'han trobat rebutjos de cuïta. De tota manera l'abocador no ha estat excavat en la seva totalitat (i es troba allunyat del forn, el que pot indicar l'existència d'abocadors més propers a ell, i més antics), i el tipus de pastes d'aquestes produccions vinàries primerenques porten a pensar que foren produïdes aquí, especialment les Laietanes 1 (CODEX 1992f p. 37).

Cal pensar també que els rebutjos de cuïta no sempre denoten la forma de la peça, que el volum de vores de Dressel 1 i Laietana 1 és relativament important (sobretot considerant la difusió de cada tipus d'envàs en els contextos arqueològics d'aquest moment, on els dos primers tipus són sempre minoritaris), i que el tipus de pasta és idèntic en totes les peces d'aquest forn, incloses les Dressel 1 i Laietana 1. Personalment crec per tant que la presència de peces d'aquest tipus a l'abocador indica la seva producció al lloc.

Ens trobem, per tant, amb uns forns que documenten perfectament la varietat de tipus amfòrics desenvolupats en aquests primers moments de la producció local del ví.

És interessant destacar que en aquest jaciment tenim alguns materials de tradició indígena, i que tota aquesta àrea està plena de jaciments amb clares arrels ibèriques (de fet, les restes de forn detectades prop de l'abocador corresponen a forns petits circulars, i no als rectangulars, més idònics per a la producció amfòrica).

No deixa de ser sorprenent que aquest forn d'àmfores estigui situat en una zona amb indicis d'ocupació de tradició indígena ben clars (sitges de la Por, forn de Can Madà), mostrant l'estreta relació existent entre aquests hàbitats d'època ibèrica final,

probablement ja dins el s. I a.C., i les primeres produccions per a l'exportació del ví. Tampoc s'ha d'oblidar que l'estructura dels forns conservats, reduïda i una mica atípica, pot ser un bon indicatiu de la confluència de dos tradicions diverses, la ibèrica i la romana, unides sota una única xarxa de noves relacions de producció.

*****

Nº ORDRE: 13.12

NOM JACIMENT: Sant Miquel del Cros.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 6).

SITUACIO: Vessant dreta de la riera d'Argentona, a l'actual capella de St. Miquel del Cros. 40 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas excavà als anys 60 diverses estructures en aquest indret:

- Sota la capella s'havia trobat les restes d'un jacus i una gran conducció d'aigües. Es tractava de l'angle d'un dipòsit, revestit interiorment d'*opus signinum* rosat, amb la tècnica de la mitja canya, del qual es van veure uns 4 m. de llargada (fig. 31.1). El *signinum* rosat pot ser indicatiu d'una producció de caire vinícola. La conducció d'aigües seguia diverses direccions. Va apareixer molta ceràmica, predominant la romana d'època tardana (PREVOSTI 1981a p. 248).

- Al fer-se una piscina entre la casa de Can Garí i la capella, va apareixer a 2 m. de profunditat l'angle d'un edifici romà (fig. 31.2), amb dues habitacions pavimentades d'*opus signinum*. Una de les habitacions feia 4 m. de costat. L'altre 4.5 m.. Les parets de 0.5 m. de gruix, eren d'obra de maçoneria, amb algunes pedres ben escairades i aplanades, interpretades per Ribas com a construcció anterior. Van apareixer també quatre tombes de tègula, una de les quals amortitzant una de les habitacions. El material que Ribas conservava aparegut al lloc era d'època Baix-Imperial (T. S. Clara D), però hi ha també algun material d'època Augustea (Dressel 2) (PREVOSTI 1981a p. 246-248).

DESCRIPCIO MATERIALS: No es coneixen més que les poques peces ja esmentades, conegudes a través de dibuixos de M. Ribas.

FASES-CRONOLOGIA: Hi ha una fase tardana molt clara (materials, tombes en tègula, conduccions d'aigua), però també tenim indicis d'elements anteriors: habitacions pavimentades amb *signinum*, i fragment d'àmfora Dressel 2. La pobresa dels materials conservats no permet afirmar res.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació-sondeig els anys 60 de M. Ribas, degut als treballs de construcció que destruïen el jaciment.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Els propietaris del terreny, així com el paleta que edificà la piscina, recorden la troballa de les tombes en tègula (unes 8), però no de les habitacions i conduccions. Podria ser que la informació arribés a M. Ribas de manera indirecta (BURJACHS ET ALII 1987).

VALORACIO: Per si soles, aquestes estructures, degut a la seva manca de contexte arqueològic, són molt poc indicatives. De tota manera, la presència d'algun material antic, les habitacions pavimentades amb *signinum*, i la seva ubicació enmig d'un conjunt de jaciments molt ric (Can Xacó, Can Portell, Can Madà/Can Bartrina, etc..), fa que calgui documentar la seva existència.

*****

Nº ORDRE: 13.13

NOM JACIMENT: Pla dels Matxos.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 5).

SITUACIO: Pla situat a prop del turó de l'Esquei de la Fou, a 300 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. RIBAS (1952) esmenta restes de parets i una sitja ibèrica, amb ceràmica àtica de figures rojes, ceràmica ibèrica, destrals de pedra, plom, restes de fauna (SANMARTI 1986 p. 655). PREVOSTI (1981a p. 219), cita una troballa romana al mateix lloc.

Prospectada la zona en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, no s'ha trobat cap tipus de resta (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: Cronologia probablement dins l'ibèric ple. Les notícies de troballes romanes són molt poc clares.

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació antiga. Prospeccions superficials.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, SANMARTI 1986, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Jaciment amb molt poques dades. És interessant, però, la seva situació prop del camí que porta cap a Burriac des de la vall d'Argentona.

VALORACIO: Sembla, pel poc que coneixem, que podria tractar-se d'un nou cas d'hàbitat ibèric isolat.

*****

Nº ORDRE: 13.14

NOM JACIMENT: Can Martí de la Pujada.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al costat del torrent de Can Castells, en un turó al Nord de la Masia (antiga esglèsia de St. Martí d'Argentona, del s. IX). 175 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas cita la troballa de parets i paviments d'*opus signinum*, entre les importants restes d'una vil·la, sobretot cap a la zona Nord, on hi ha un turó. També hi localitzà tombes de tègula, i una incineració (PREVOSTI 1981a p. 223-24).

DESCRIPCIO MATERIALS: M. Ribas fa referència a l'abundància de sigil·lata, ceràmica romana comuna, quatre fragments de lluernia, ceràmica de Parets Fines (entre ells un vaset de tipus V. 24) i mig ungüentari tipus V. 63. Cal destacar també la troballa d'una urna cinerària, tot remarcant que se'n trobaren restes d'altres iguals.

FASES-CRONOLOGIA: Romana Alt-Imperial, tot i que les urnes cineràries i les habitacions amb paviment de *signinum* poden indicar una cronologia anterior.

ACTUACIONS REALITZADES: Estudis de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: En el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica es prospectà l'indret, no trobant-se cap tipus de resta romana.

VALORACIO: Jaciment poc explícit per ell mateix.

*****

Nº ORDRE: 13.15

NOM JACIMENT: Can Cabanyes (Can Castells).

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al costat del torrent de Can Cabanyes, vessant esquerra de la riera d'Argentona. 115 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Troballes antigues de restes de grans parets, paviments de *signinum*, i *opus marmoreum* (PREVOSTI 1981a p. 225). També en aquest sector fou trobat un *dolium* sencer, i algunes tombes en tègula, que cal pensar està relacionat amb aquestes estructures (PREVOSTI 1981a p. 227).

DESCRIPCIO MATERIALS: Es cita la presència de ceràmica roja i grisa i T. Sigil.lata: T. S. Aretina, T.S. Sud-gàl.lica, T.S. Clara A. També es cita la presència d'una làpida de marbre (PREVOSTI 1981a p. 226-27).

FASES-CRONOLOGIA: M. Prevosti dona una cronologia de s. I i II d.C.. Podria també retrocedir-se fins al darrer terç del s. I a.C.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes antigues.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Tota la zona fou prospectada en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, sense que aparegués cap tipus de resta (BURJACHS ET ALII 1987).

VALORACIO: La presència de paviments de *signinum* i T.S. Aretina pot fer retrocedir la cronologia d'aquest jaciment fins al darrer terç del s. I a.C.

*****

Nº ORDRE: 13.16

NOM JACIMENT: Sot de l'Aigüeró.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Entre el Turó de les Olivelles i el de l'Aigüeró, en una mena de coll entre els dos turons. 210 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En aquest indret ha estat localitzat un mur que tanca un espai més o menys rectangular, que ha estat interpretat com a ibèric o republicà (BONAMUSA 1978). El mur estava fet amb grans pedres.

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials coneguts trobats a l'indret en aquell moment són: ceràmica d'ús comú de tradició ibèrica i romana, T. S. Aretina (1 frag.), T.S. Hispànica (1 frag.), 2 *pondera*, i una gran quantitat de tègula (PREVOSTI 1981a p. 224-25). En el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica es localitzà abundant material: tègula, fragments d'àmfora informe, fragment de nansa d'àmfora amb estria, fragment de nansa de secció circular, fragment d'àmfora o de gran vas de pasta tarraconesa (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: S. I d.C., probablement amb un origen augusteu.

ACTUACIONS REALITZADES: Prospeccions superficials.

BIBLIOGRAFIA: S.A.M.M. 1977b nº 10, PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: En les prospeccions de la Carta Arqueològica no s'hi trobà material ibèric. Sembla que ja d'antic s'havien documentat en aquest indret troballes de tègula romana (Puig de les Olivelles (PREVOSTI 1981a p. 249)).

Les seves característiques semblen indicar que es tracta d'un petit àmbit dedicat a algun tipus de producció (d'aquest tipus d'habitacions se'n coneixen algunes que eren petits magatzems de *dolia* (torrent de les Piques nº 14.27)).

VALORACIO: Podria tractar-se d'un cas d'hàbitat ibèric isolat, amb pervivència durant el s. I d.C., encara que també podria tractar-se d'alguna estructura de caire productiu.

*****

Nº ORDRE: 13.17

NOM JACIMENT: Can Balençó.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 7).

SITUACIO: Camps de conreu situats al peu del turó de Cerdanyola, entre la carretera C-1415 i les finques de Can Barrau i Can Balençó. 70 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Ampli conjunt d'habitacions d'època ibèrica final, del qual s'ha excavat una àrea important (1.000 m²), tot i que no s'ha localitzat el límit Nord del jaciment. Bona part de les estructures es trobaven bastant arrasades.

Es tracta d'un "llogarret" indígena.

Hi ha diversos elements constructius que denoten la filiació indígena de l'hàbitat:

- Els murs de les habitacions estan realitzats en pedra seca, amb elements com tègula i àmfora reutilitzats en la seva construcció, sempre lligats amb argila, però.
- Els paviments de totes les habitacions són sols de terra batuda, sense cap paviment de *signinum*.
- Les llars de foc són de tipus rectangular ibèric, si bé en algun cas una simple tègula substitueix la complicada preparació de la llar ibèrica.
- Presència dins alguna l'habitació d'una banquetada adosada (construïda amb pedres planes).

Es tracta d'un conjunt d'habitatges construïts a la part baixa del Turó, al costat d'un petit torrent i protegits d'ell per un mur de contenció que dirigia les aigües (CODEX 1992c p. 65 i ss.). Totes les estructures tenen la mateixa tècnica constructiva, tant a la 1ª com a la 2ª fase: murs construïts amb pedres calcàrees i fragments de *tegulae* lligats amb argila. Aquests murs formaven part de la fonamentació dels paraments, bastits amb tapial o tovot. En algun cas es conserva sobre la darrera filada de pedres restes de tovot col·locat directament, o en altres casos hi havia una filada de *tegulae* disposada de forma plana regularitzant la part superior del mur, facilitant l'assentament del tapial.

1ª Fase. Les estructures de la primera fase corresponen a un conjunt d'habitacions de diferents proporcions, alguna de les quals conservava encara la llar de foc, amb parets de tècnica ibèrica i encaixades al sol natural. Tot i l'estat precari de les restes, s'han diferenciat 8 àmbits, tots ells de dimensions diferents i adaptats al terreny i al curs de la riera. Només en 2 dels 8 àmbits es conserven nivells d'utilització formats per una fina capa argilosa.

Es difícil establir la funcionalitat dels àmbits. A la banda Oest del jaciment no es va localitzar cap evidència de la primera fase d'habitació, el que fa

pensar que potser la distribució dels diferents àmbits es podia haver fet al llarg del mur de contenció de la riera, situant l'accés de les habitacions a la zona Oest (CODEX 1992c p. 67).

L'àmbit M ocupa uns 21 m². L'àmbit N és una petita habitació de 6.48 m². L'àmbit O, de planta quadrada, mesura 13.44 m. quadrats, i tenia un paviment de terra argilosa. Al centre tenia una llar encaixada a la terra verge que tallava el paviment i que estava formada per una capa de sorres gruixudes que omplia el forat, un nivell de ceràmica trinxada i una capa d'argiles cremades (CODEX 1992e p. 29). L'àmbit P és una habitació rectangular de 12 m², que tenia a l'extrem Sud una estructura circular formada per un apilonament de pedres lligades amb argiles, de funció desconeguda. L'habitació era coberta d'un paviment argilós. L'àmbit Q és paral·lel al P, i tindria la mateixa amplada. L'àmbit R mesurava 16.5 m. quadrats. L'àmbit S està molt arrassat. A l'àmbit T s'hi pot veure una forma rectangular que recorda l'estructura de l'àmbit P, mesurant el mateix d'ample, 2.10 m.

A part d'aquests àmbits, a la 1a fase, hi ha algunes altres estructures mal conegudes: entre els àmbits R, S i T hi ha un forat cil·líndric de 0.90 m. de diàmetre excavat a la terra verge, així com una filada de pedres amb la cara superior plana que podrien pertanyer a una empedrat molt malmès. També a la part baixa del jaciment hi ha dos forats practicats al terreny natural ovalats i de poca profunditat, que podrien ser potser encaixos per col·locar un gran contenidor (CODEX 1992c p.33).

Aquesta primera fase sembla que finalitzà per un incendi. Algunes de les estructures d'aquest primer moment (que no foren afectades per la reexcavació del seu nivell a la 2a fase) estaven cobertes per un nivell d'amortització format, possiblement, com a conseqüència d'algun incendi: hi havia una gran concentració de carbons en algunes zones, i per sobre dels paviments d'algunes habitacions hi havia les restes incinerades de les bigues del sostre. Dins les habitacions practicament no s'hi trobaren restes, el que fa pensar que es deurien recuperar en el moment de l'incendi. Segurament aquest fet va obligar a refer novament el poblat, ja que malgrat sols es coneguin tres dels límits de l'assentament, no sembla que la 2a fase respongui a una necessitat d'ampliar la zona d'hàbitat. (CODEX 1992e p. 67-68).

- **2a Fase.** La destrucció de l'assentament inicial i la seva reconstrucció es situen en el 2on quart del s I a.C.. Aquesta segona fase s'edifica sobre les restes de la primera, aprofitant, en part, part dels paraments antics. Això és sols a llocs puntuals, doncs la nova distribució urbanística divergeix

sensiblement de l'anterior, inutilitzant moltes de les alineacions anteriors (CODEX 1992c p. 68-69).

Les estructures de la 2ª fase estan clarament distribuïdes en dues terrasses que estaven separades per un petit mur que salvava el desnivell existent entre ambdues i situava les restes en dos plans diferents. Aquesta darrera fase constructiva es caracteritza per la presència de patis o zones obertes, entorn dels quals es distribueix una bona part dels diferents àmbits que hem pogut individualitzar, especialment en la terrassa inferior. En tots els casos es tracta d'una sola habitació, excepte els àmbits B i C, que formen part d'un mateix recinte.

La major part d'habitacions conservaven una llar de foc, el que sembla demostrar que es tractava de cases unifamiliars. Aquesta llar de foc central, o bé era feta amb ceràmica trinxada, o bé a base de *tegulae*.

Pel que fa a l'accés a les habitacions, no s'ha pogut identificar en la majoria de casos, doncs hi ha fonamentació continuada, el que permet plantejar la hipòtesi que s'hi accedís amb entrades alçades, el que conserva millor la temperatura interior (CODEX 1992c p. 69).

Pel que fa a la funcionalitat dels àmbits, és molt difícil establir-la. L'àmbit A, de planta quadrangular (4.50 x 3.70 m.), tenia una llar rectangular que tallava el paviment. La tècnica era com les de la primera fase: petita rasa excavada, farcida amb una capa de sorres gruixudes fins el nivell, i per sobre es dipositaven de forma molt acurada una gran quantitat de fragments de ceràmica comuna ibèrica trinxada. finalment un nivell prim de terra cremada ho cobria. Al costat d'aquest àmbit A hi havia els àmbits B i C, una estança de forma rectangular de 6 x 3.50 m, dividit en dues habitacions (de 3.50 x 3.80 m. i 3.50 x 2 m.), separades per un petit mur de pedra i tègula que deixava un pas. Les dues habitacions conservaven els nivells d'utilització, amb petits carbons i algun fragment de *dolia* i d'àmfora Tarraconesa Dressel 1. L'àmbit D era un gran recinte d'uns 72 m², encara que pel costat Nord no sabem fins on arribava. No es va trobar el nivell de tèules que apareix a la resta de l'assentament, el que fa pensar en un espai descobert. L'àmbit E era una habitació rectangular de 15.51 m². En el nivell d'abandonament de l'habitació va apareixer un conjunt de 20 *pondera*, i en el d'utilització una llar central formada per una teula. L'àmbit F era un espai de 8.75 m². L'àmbit G, amb una superfície no inferior a 19.20 m. quadrats, presentava una llar central rectangular, igual que la de l'àmbit C, excavada al sol, reomplerta amb grava i realitzada amb fragments de ceràmica ibèrica i algunes petxines. L'àmbit H mesurava uns 13.5 m. quadrats, amb llar central formada per una tègula

que encaixava en el paviment. L'àmbit I feia 1.50 m. d'amplada i no sabem la llargada. Presentava una llar quadrada excavada, amb preparat de ceràmica i alguna petxina, recoberta amb terra cremada.

A la part alta del jaciment hi havia tres àmbits, J, K L, molt arrasats. Al Sud de l'àmbit I, hi ha un espai de 52 m. quadrats que no sabem si era un espai obert o és una àrea arrasada. Aquest espai quedava delimitat pel mur que delimitava i protegia de la riera. Tampoc entre l'àmbit G i I hi ha estructures clares, si bé hi ha restes de dos murs, un d'aterrossament, entre els quals hi havia un gran bloc de pedra de proporcions quadrangulars, falcat. Al Sud de la part central del jaciment aparegueren algunes restes connectades en un gran espai de 113 m. quadrats: un forat de *dolium* amb el recipient *in situ* i al costat un petit forat revestit de pedres que podria ser un encaix per una àmfora, i restes de dos murs.

A l'Oest es localitzà un mur que no es correspon amb cap altre i que podria correspondre al tancament de l'assentament per aquest costat.

Un element que apareix al llarg de totes les fases de l'hàbitat és un mur de canalització del torrent que delimita el jaciment pel costat Sud-Est. Són dos murs paral·lels que canalitzen i limiten les avingudes d'aigua d'aquest petit torrent (CODEX 1992c).

DESCRIPCIO MATERIALS: El conjunt de materials del jaciment de Can Balençó és d'un alt interès perquè correspon al primer hàbitat d'època ibèrica final d'aquestes dimensions que s'ha pogut excavar en una bona extensió, i amb una metodologia molt correcta, el que ha permès fixar un bon conjunt de referència, útil per la contrastació.

En l'estudi dels materials efectuat pels arqueòlegs de CODEX (1992c p. 42 i ss.), aquests destaquen la gran quantitat de ceràmica comuna local existent a l'hàbitat, amb una àmplia tipologia característica de l'última fase ibèrica. També destaquen com en el conjunt dels materials no s'observen diferències substancials en tot el període de vida del poblat (mitjans s. II a.C. fins finals s. I a.C.), i únicament es pot remarcar que les importacions itàliques són més abundants en els estrats més moderns que en els més antics, si bé n'hi ha a tots.

Evidentment aquí no podem recollir tot el conjunt de materials apareguts (dels quals en l'estudi de CODEX (1992c p. 42-65) se'n dona una excel·lent síntesi tipològica i interpretativa), però sí que donarem unes indicacions dels materials que caracteritzen

cada nivell, i al final alguns exemples d'unitats estratigràfiques significatives.

- Construcció de la 1ª fase:

El nivell de construcció de les estructures de la 1ª fase ha estat sols localitzat en un cas, la U.E. 15137, un estrat que reomple una forta irregularitat natural del terreny, excavat previament a la construcció. El material aparegut fou el següent:

Ceràmica fina

* Campaniana A: 4 frags. 1 Forma Lamb. 36.

Ceràmica comuna

* Grisa costa catalana: 11 peces, 24 frags.

* Comuna ibèrica: 18 peces, 138 frags.

* Ibèrica a mà: 5 peces, 11 frags.

* Amfora Fenicio-Púnica: 1 frag.

* Amfora Ibèrica: 4 peces, 271 frags.

* Amfora Greco-Itàlica: 1 peça, 2 frags.

* Amfora Itàlica. 3 frags. 1 peça Lamboglia 2.

Altres materials

* 1 *tegulae*.

* 6 *pondera*.

- Amortització de les estructures de la 1ª fase.

Els nivells que caracteritzen aquest moment presenten un conjunt arqueològic bastant uniforme, amb els següents materials: Campaniana A (Formes Lamb. 36, Lamb. 5, Lamb. 27, Lamb. 31), Campaniana B (Formes Lamb. 1, Lamb. 4, Lamb. 5/7), àmfora Itàlica, àmfora Púnica Maña D, i àmfora Tarraconesa Dressel 1 i Laietana 1.

Com a exemple podem considerar la U.E. 15066: datació entre 75-50 a.C.

Ceràmica fina

* Campaniana A: 5 peces, 6 frags. 3 peces eren de la F. Lamb. 36.

* Campaniana B: 4 peces, 5 frags. 1 F.Lamb. 2 i 1 F. Lamb. 4.

* Campaniana B-oïde: 1 frag. informe.

Ceràmica comuna

* Grisa costa catalana: 21 peces, 50 frags.

* Comuna ibèrica: 95 peces, 2954 frags.

* Ibèrica a mà: 20 peces, 48 frags.

* Amfora Fenicio-Púnica: 3 peces, 3 frags. 1 peça Maña D.

* Amfora Púnico-Ebussitana: 1 peça, 2 frags.

* Amfora ibèrica: 28 peces, 1688 frags.

* Amfora Itàlica: 1 peça, 4 frags.

* Amfora Tarraconense: 2 peces, 3 frags. 1 peça Laietana 1.

Altres materials

* 49 frags. de tègula.

* 10 frags. ímbrex.

* 3 frags. de *dolia*.

* 1 *pondus*.

* 1 as ibèric d'*l'lduro* (1ª meitat s. II a.C.) i 1 as de *Lauro* (2ª meitat s. II a.C.).

* 1 ham de bronze, 1 frag. de ferro.

- **Construcció de la 2a Fase.**

Els materials d'aquest nivell no difereixen susceptiblement dels nivells anteriors d'amortització de la 1a fase. Poden apareixer produccions de Campaniana A (sempre formes de la variant mitjana com Lamb. 5, Lamb. 27, Lamb. 31, Lamb. 36), o Campaniana A Tardana (per exemple Lamb. 5), però ja sempre en aquests nivells acompanyada de Campaniana B (Lamb. 1, lamb. 2, Lamb. 3, Lamb. 4, Lamb. 5/7, Lamb. 8).

Com a exemple significatiu d'aquests nivells podem observar els materials de la U.E. 15092 (datada entre el 75-50 a.C., corresponent al farciment d'una rasa de saqueig, colmatada en construir la 2a fase). U.E. 15092:

Ceràmica Fina

* Campaniana B: 1 frag. Lamb. 5.

Ceràmica comuna

* Grisa costa catalana: 1 peça, 4 frags.

* Comuna ibèrica: 15 peces, 353 frags.

* Ibèrica a mà: 7 peces, 24 frags.

* Comuna romana: 1 frag.

* Grollera romana: 1 frag.

* Parets Fines Tardo-Republicanes: 1 frag. F. Mayet III.

* Amfora Fenicio-Púnica: 1 peça, 4 frags.

* Amfora ibèrica: 5 peces, 69 frags.

* Amfora Itàlica: 2 peces, 4 frags. 1 peça Dressel 1A.

* Amfora Tarraconesa: 1 frag.

Altres materials

* 11 frags. tègula.

* 2 frags. Imbrex.

* 3 frags. de *dolia*.

* 1 clau de ferro.

- **Nivell d'ocupació 2a fase**

Els materials són semblants als anteriors. Prenem com exemple la U.E. 15041 (datat segons el context entre 75-50 a.C.):

Ceràmica comuna

* Grisa costa catalana: 3 peces, 10 frags.

* Comuna ibèrica: 9 peces, 428 frags.

* Grollera romana: 2 peces, 11 frags.

* Amfora Fenicio-Púnica: 2 peces, 6 frags.

* Amfora ibèrica: 3 peces, 53 frags.

* Amfora Itàlica: 2 peces, 10 frags.

* Amfora Tarraconesa: 1 peça, 3 frags.

Altres materials

* 30 frags. de tègula.

* 1 frag. de *dolia*.

* 1 clau de bronze, i un clau de ferro.

- **Nivell d'amortització de la segona fase.**

Aquest nivell d'amortització de la segona fase, el moment final de Can Balençó, apareix a tot el jaciment. S'ha datat entorn el 10 a.C. i l'any 0. Apareix un conjunt homogeni amb T.S.Itàlica (Formes Goud. 1, 13, 17, 18 i 26), Amfora Tarraconesa (quasi exclusivament Laietana 1 i Pascual, i 1 sol fragment de Dressel 2/4), i Parets Fines Mayet II i III. Recollirem el material de la U.E. 15060:

Ceràmica Fina

- * Campaniana A: 2 peces, 4 frags. 1 F. Lamb. 31.
- * Campaniana B: 3 peces, 5 frags. 1 F. Lamb. 1 i 1 F. Lamb. 5/7.
- * Vernís negre indeterminat. 1 frag.
- * T.S. Itàlica: 1 frag.

Ceràmica comuna

- * Grisa costa catalana: 1 peça, 4 frags.
- * Comuna ibèrica: 24 peces, 145 frags.
- * Comuna Itàlica: 6 peces, 18 frags.
- * Amfora Fenicio-Púnica: 1 frag.
- * Amfora Ibèrica: 3 peces, 39 frags.
- * Amfora Itàlica: 1 frag.
- * Amfora Tarraconesa: 1 peça, 3 frags. 1 F. Laietana 1.

Altres materials

- * 7 frags. tègula.
- * 2 frags. ímbrex.
- * 10 *pondera*.
- * 1 mà de morter, 1 peça de ferro.

- Potser cal també destacar alguns elements de la cultura material més esporàdics però molt significatius:

- * Ha aparegut un interessant conjunt de monedes d'*Ilduro*, però també alguna de romana republicana.
- * Ha estat trobat també un interessant conjunt d'instruments agrícoles en ferro: es tracta bàsicament de podalls, ganivets i punxons d'arada, instruments que demostren una activitat agrícola relativament avançada, amb cultius sobretot de secà (cereals, vinya, lli espart i horta) (CODEX 1992c p. 64).
- * S'han trobat en el jaciment alguna peça de ceràmica grisa ibèrica, un vaset bitruncocònic, deformat per mala cuita, clar rebuig de cuita que podria evidenciar la presència propera d'un forn de ceràmica (GARCIA 1992).

- El conjunt de materials del jaciment ha permès identificar l'evolució que segueixen les primeres produccions d'amfores vinàries locals. Així per exemple s'ha pogut documentar que mentre al nivell de construcció i utilització dels nivells de la 2ª fase s'han identificat 2 peces de Dressel 1 local i 3 peces de Laietana (sense cap Pascual 1), en el nivell d'amortització de la 2ª fase es documenten 2

peces de Dressel 1, 47 peces de Laietana 1, 27 peces de Pascual 1 i 3 peces de Dr. 2/4 (CODEX 1992c p. 57).

El salt quantitatiu entre els dos moments és ben evident.

FASES-CRONOLOGIA: El jaciment té dues fases d'ocupació, amb els seus corresponents períodes constructius i d'abandó (CODEX 1992c p. 66 i ss.):

- **Construcció 1ª Fase:** Els materials de l'U.E. 15137 (farciment d'un gran desnivell natural per regularitzar l'àrea per a la construcció) proporcionen un *terminus post quem* per a la construcció de l'assentament de mitjans de s. II a.C. (CODEX 1992c p. 27). Es tracta bàsicament de Campaniana A (Lamb. 36) i àmfora Itàlica Lamboglia 2.

El nivell d'utilització d'aquesta 1ª fase, degut al nivell d'arrassament de les estructures, no ha pogut ésser ben identificat i datat.

Respecte a aquesta 1ª fase, cal dir que entre els materials provinents de la major part de nivells del jaciment es troba un grup de materials que es corresponen perfectament amb aquesta cronologia: Campaniana A formes Lamb. 27, Lamb. 5, Lamb. 31, Lamb. 36, que es corresponen a variants mitjanes d'aquesta producció, i que l'associació amb àmfores Dressel 1 i Lamboglia 2 situa ja a la segona meitat del s. II a.C.. La destrucció dels nivells de la 1ª fase al construir-se la 2ª explica la seva abundant presència en els nivells de la 2ª fase.

- **Amortització 1ª Fase:** Els nivells d'aquesta amortització es caracteritzen per contenir un gran nombre de carbons i restes de vigues de fusta cremada, el que s'ha interpretat com un nivell d'incendi. Apareix molt poc material.

Aquesta fase d'amortització ha estat datada en el segon quart del s. I a.C., amb algunes U.E. que presenten un conjunt de Campaniana A ((Lamb. 36) ja associades a produccions de Campaniana B (Lamb. 2, Lamb. 4). Altres U.E. d'aquesta fase d'amortització (Per exemple la U.E. 15087) presenten un conjunt únicament de Campanianes B (Formes Lamb. 1 i Lamb. 5/7). En aquests nivells ja apareixen produccions d'àmfora Tarraconesa (Dressel 1 i Laietana 1).

- **Construcció 2ª Fase:** Aquesta fase també ha estat datada en el 2on quart del s. I a.C.. Per tant la destrucció de l'assentament inicial i la seva reconstrucció es situen en un mateix moment, sense que s'hagi pogut determinar l'existència d'un lapse de temps significatiu entre ambdós moments. Per tant, després d'un segle d'ocupació de la zona, Can Balençó va experimentar profunds canvis que varen afectar notablement la distribució espacial de les estructures.

Les U.E. d'aquest moment, que són les que sovint arrasen els nivells de la 1a fase, presenten un conjunt amb algunes Campaniana A (per exemple Lamb. 27), Campaniana A Tardana (Lamb. 4 i 5), abundant Campaniana B (Lamb. 1, 5/7, etc..), Parets Fines, material majoritari ibèric, etc..).

- **Nivell d'utilització de la 2a Fase:** Aquests nivells han donat un conjunt material semblant al de la fase de construcció de la 2a fase, amb pocs materials importats datables amb més precisió. Són nivells de pavimentació, llars, nivells amb ceràmica comuna, restes de *dolia*, alguns fragments de Dressel 1 local, Campaniana A Tardana (Lamb. 5), que també ofereix una cronologia entorn el segon quart s. I a.C.. La datació final d'aquest 2on moment d'ocupació la dona en realitat l'estrat d'amortització.

- **Nivell d'amortització de la 2a Fase:** Aquest nivell es data en el darrer decenni del s. I a.C. (aparició ja de T.S.Itàlica, bàsicament amb formes clàssiques, 1 fragment de B-oïde, àmfora Laietana i Pascual 1, amb poca Dressel 2/4, etc..). L'excavació d'aquests nivells no ha permès determinar l'existència d'un lapse de temps significatiu entre l'abandó de l'hàbitat i la seva destrucció. Es fàcil suposar que la fragilitat d'estructures va accelerar el procés de destrucció prop després de l'abandonament que es va produir en el darrer decenni del s.I a.C.

- Cal destacar que aquesta cronologia de l'hàbitat es troba confirmada pel que fa al moment inicial i final, i a la més que possible continuïtat d'ocupació, en un abocador que aparegué en el llit de la riera, i que sembla s'utilitzà durant tota la vida del poblat (U.E. 15015). S'hi troben de nou els materials que més sovint es troben a l'hàbitat: Campaniana A (Lamb. 36 i Lamb. 5), Campaniana B (Lamb. 5/7), imitació de Campaniana en grisa costa catalana, àmfora Itàlica Dressel 1B, àmfora Púnica i Púnica-ebussitana, àmfora ibèrica, Laietana 1, comuna ibèrica, *Kalathos* pintat, etc..

- També cal destacar, però, que en diverses unitats apareix també un conjunt, reduït però present, de materials d'una cronologia més antiga a la de les estructures: hi ha material àtic, àmfores púniques antigues (PE-12, PE-13, PE-14, Mañà D), algun fragment d'àmfora Greco-Itàlica, etc., material escàs que ha estat considerat residual.

ACTUACIONS REALITZADES: Jaciment localitzat durant la prospecció sistemàtica de l'any 89 (DEFAUS-MARTIN 1989). Excavat per C. Puerta i N. Carreras, de

l'empresa CODEX, i memòria efectuada per tot l'equip (CODEX 1992c).

BIBLIOGRAFIA: DEFAUS-MARTIN 1989, CODEX 1992, CODEX 1992c.

OBSERVACIONS: Es tracta del primer hàbitat d'aquest tipus perfectament identificat excavat a la comarca. Fins ara l'existència d'aquest tipus d'hàbitats s'havia pogut hipotetitzar (com anem veient al llarg d'aquest recull de jaciments, són diversos els indicis que en teniem), però fins a l'excavació de Can Balençó no s'havia pogut documentar perfectament la seva existència.

- Cal destacar també que a la part superior del jaciment va apareixer una estructura arrasada, de planta possiblement rectangular i un costat absidal, amb divisó interior, que no s'ha pogut relacionar amb el reste d'estructures. Està construït amb pedra calcàrea sense cap lligam, el que el diferencia del reste d'estructures de l'hàbitat. L'absència de qualsevol material ceràmic no permet donar cap cronologia (CODEX 1992c p. 33).

VALORACIO: Hàbitat ibèric, d'un tamany mitjà, no ja un petit hàbitat aïllat, que respon ja a les pautes del nou món romà. Aquest assentament és correspon amb el que fins ara havíem anomenat *vicus* indígena, sense saber ben bé, però, que era. Es un assentament ubicat ja pràcticament al pla, amb algunes tècniques constructives portades pels romans (utilització de la tègula a la cobertura), però que és clarament habitat per indígenes, per ibers (cultura material clarament indígena, tipus de murs, de paviments, les llars, etc..).

Aquest assentament indígena ha de respondre a una fase d'ocupació del territori propiciada ja pel món romà. Es una fase de reassentament de la població indígena, situada ja amb unes pautes de distribució d'origen romà, però que dona lloc a nous assentaments encara ibèrics (en clara fase de transformació, com demostra per exemple l'aparició a la segona fase de patis a l'aire lliure). Can Balençó és l'exemple d'aquest nou tipus d'assentament, que supera clarament el que podria ser un antic hàbitat isolat ibèric del s. IV o III a.C., però que encara no és tampoc una *villa*. Es tracta d'un hàbitat híbrid, característic d'un moment històric molt concret, i per tant molt difícil d'identificar. Fins ara aquests hàbitats no havien estat prou ben identificats, però en canvi s'havien localitzat (nivells inferiors de Cal Ros de les Cabres, Riera de Teià, etc.) sota els nivells ja propiament romans. El fet que Can Balençó s'abandonés entorn el canvi d'era, i no s'hi edificés a sobre, ha permès identificar finalment

una fase cabdal en el procés de romanització de la comarca.

El jaciment de Can Balençó permetrà identificar aquesta mateixa fase en altres jaciments, possibilitant una interpretació versemblant a un fet arqueològic que fins ara havia estat interpretat d'una manera poc reeixida.

*****

Nº ORDRE: 13.18

NOM JACIMENT: Can Cabot.

MUNICIPI: Argentona (Mapa nº 5).

SITUACIO: Entre la carretera d'Orrius i la riera de Clarà, prop de la carretera de Mataró a Granollers. El jaciment es veié afectat en rectificar-se el començament de la carretera a Orrius. 125 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas hi cita les restes d'un poblat ibèric, on s'observaven moltes restes d'habitacions i una bona part de muralla (RIBAS 1952 p. 48, nº 77 i 79). Segons M. Ribas en un marge es veia partida una sitja de 1.80 m. d'alçària, 1.65 m. de diàmetre màxim i 0.80 m. de diàmetre de boca, dins la qual s'hi trobaren dues urnes. Hi havia també molta ceràmica com la d'altres poblats (RIBAS 1952 p. 48). Sembla, segons aquest autor, que les restes de parets continuaven cap a St. Pere de Clarà.

En realitzar-se la Carta Arqueològica, però, on es situava la muralla ibèrica sols hi havia uns grans murs d'aterassament, que semblen ser d'evident construcció moderna (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: No tenim cap indicati cronològic, tret d'un horitzó ibèric.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials. Sitja escapçada fortuïtament als anys 30.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952, SANMARTI 1986, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Jaciment confús, que probablement no deu correspondre a un poblat enmurallat (no s'ha localitzat res a les prospeccions del 1987), sinó més aviat a un petit assentament (testimoniats per la troballa d'una sitja -encara que les urnes trobades dins poden fer pensar en una reutilització com a enterrament ibèric-).

- En el seu treball de síntesi, J. Sanmartí destaca com aquest jaciment mai ha estat objecte d'investigació (SANMARTI 1986 p. 658). L'únic que ha

variat aquest panorama ha estat la prospecció del 87, que no obtingué però resultats positius, desmentint alguna de les informacions antigues.

VALORACIO: Probable petit hàbitat ibèric, testimoniats per alguns murs i com a mínim una sitja. No sembla tractar-se d'un hàbitat enmurallat. Malauradament no en tenim cap indici cronològic.

*****

Nº ORDRE: 13.19

NOM JACIMENT: Can Blanch.

MUNICIPI: Argentona.

SITUACIO: En el vessant del Turó de Can Fabrè. 115 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: En el lloc s'hi citen restes constructives romanes, que s'identifiquen amb una vil·la, dada poc probable (BURJACHS ET ALII 1987).

DESCRIPCIO MATERIALS: Els materials trobats antigament corresponien a "restes romanes". S'hi citava per exemple la troballa d'un vidre romà (PREVOSTI 1981a p. 222).

En les prospeccions recents s'ha localitzat en el lloc material en superfície: àmfora Itàlica, T.S. Sud-Gàl·lica, comuna romana, àmfora tarraconesa, tàgula (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: El material més antic ens situa en el moment republicà. El reste de material pot marcar un horitzó Alt-Imperial.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes antigues. Prospecció superficial de l'any 1987.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: Aquest jaciment correspon a diverses troballes efectuades a la zona (PREVOSTI 1981a nº 218, 219, i 220). Ja en el seu estudi M. Prevosti plantejava la possibilitat que es tractés d'un únic jaciment, dada que s'ha confirmat en elaborar-se la carta arqueològica comarcal.

VALORACIO: El material trobat no permet afinar gaire, si bé es pot constatar la pervivença d'un assentament amb material republicà i Alt-Imperial.

*****

Nº ORDRE: 14.1

NOM JACIMENT: Hotel Delfín / Carretera de França, al costat del Torrent Forcat.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al costat de la carretera de França, N-II, tocant al Torrent Forcat. 10 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Importants restes d'un *villa* romana, excavada els anys 60 per M. Ribas (PREVOSTI 1981a p. 436). La casa es distribuïa al voltant d'un pati central, que sembla ser un atri, a causa de la construcció central que podria ser l'*impluvium*. A ell s'arribava a través d'un llarg passadís (fig. 32.1). Totes les habitacions i el pati estaven recobertes de paviments d'*opus signinum*. A l'extrem Est hi havia dos piscines o dipòsits de dimensions considerables (4 m. i 6 m. per 3.3 m.), un d'ells amb restes d'una conducció d'aigües, col·locats un al costat de l'altre, el que fa pensar en uns dipòsits relacionats amb algun tipus d'indústria (salaó?, agrícola?). Al Nord del passadís hi havia una gran habitació de 6.6 m. d'amplada i almenys 6 m. de profunditat. Al Nord del pati hi havia una gran sala de 10.4 m. d'amplada.

El sector Sud de la casa estava constituït per una sèrie de grans sales d'entre 5.1 m. per 6 m. i 6.4 m. per 6 m. Algunes d'elles tenen superposats fins a tres paviments.

- Al sector Sud-Oest sembla que s'obria l'angle d'un altre pati. Aquí s'hi va construir una habitació a mode de petit celler de 7.1 m. per 3.65 m., amb una porta central i tres *dolia* en el seu interior (fig. 32.2). El sòl no estava recobert d'*opus signinum* sinó que era de terra piconada.

Coneixem una superfície edificada d'uns 42 per 20 m., però sembla que l'àrea ocupada era més gran.

DESCRIPCIO MATERIALS: D'aquest jaciment no es conserva cap material, sols es coneix l'existència d'alguns materials a partir de dibuixos i fotos de M. Ribas (PREVOSTI 1981a p. 437-38). Sabem que hi havia T. S. Sud-Gàl·lica (i potser algun fragment d'Hispanica), T.S. Clara D, i un fragment d'àmfora Dressel 6 (si bé aquesta peça, reproduïda per PREVOSTI 1981a fig. 87.11, sembla més aviat una Pascual 1). També coneixem l'existència de restes d'aplacats de marbre, pintures murals, tambors de columnes, i una gran pedra de premsa.

FASES-CRONOLOGIA: Pel material conegut, sols podem identificar una fase del s. I d.C. (si bé el fragment de Pascual 1 permet arribar a l'època Augustea) i una altre Baix-Imperial. De tota manera la pràctica inexistència de materials coneguts no

permet afirmar res. Cal tenir en compte que l'existència de diverses habitacions pavimentades amb *opus signinum* podria situar la cronologia inicial del jaciment en època augustea (fig. 32.3).

ACTUACIONS REALITZADES: Excavació dels anys 50-60 de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987.

OBSERVACIONS: M. PREVOSTI (1981a p. 437) recull la notícia de la troballa l'any 1941 prop d'aquí, al camp del Sr. A. Dorda, un forn de planta circular, de 2.6 m. de diàmetre intern, i una obertura amb volta construïda amb maons desiguals de 4 a 9 cm. x 12 cm. x 30 cm. (fig. 32.4). La columna central era feta d'aquests totxos, mentre la resta del forn era d'argila cuïta, de factura molt grollera, i totes les parets internes tenien residus del foc i escòria. Probablement aquest forn és el mateix que M. Ribas recull en el jaciment anomenat "Can Dordeta" (nº 14.2), situat molt a prop d'aquí, i probablement es tracta de dos sectors d'un mateix jaciment, o com a mínim estan molt relacionats.

VALORACIO: Tot i el qualificatiu de *villa* del jaciment, en aquest cas probablement apropiat, val a dir que coneixem tan sols la zona industrial de l'assentament. La disposició de les habitacions, entorn un possible atri, fan pensar en esquemes del tipus *villa*, tal i com M. Prevosti destaca. No tenim pràcticament cap dada cronològica del nucli, però la presència de paviments en *signinum* pot relacionar-se amb una cronologia relativament antiga.

Es de destacar també l'existència d'una construcció situada en un possible pati, o exterior al conjunt d'habitacions, consistent en una petita habitació amb tres *dolia* i sol de terra piconada, habitació de la qual no tenim cap referència cronològica, però que sembla un petit magatzem una mica dissonant amb el reste de construccions.

El jaciment, però, té un alt interès també per trobar-se molt a prop del jaciment de "Can Dordeta" (nº 14.2), amb el qual podria estar relacionat.

*****

NO ORDRE: 14.2

NOM JACIMENT: Can Dordeta.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Al camping "Costa de Llevant", costat oriental de la riera de Mata, i també al costat occidental, entre la N-II i Can Dordeta. 10 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: Al sector oriental, prop de Can Dordeta, s'hi va trobar les restes de dues habitacions (fig. 33). S'hi veia l'inici d'una habitació, amb possibles restes d'empedrat. A l'habitació contigua hi havia una gran canal central. A l'Est un mur tancava l'estança. Hi havia també un pou ple de terra (PREVOSTI 1981a p. 439-40). Els materials apareguts aquí són restes de paviment de *signinum*, un tambor de columna, una motllura de marbre, rajoles per a la constucció de columnes, un fragment d'àmfora Dressel-Pascual 1 o Dressel 1, altres fragments d'àmfora i de *dolia*, tesselles de mosaic, fragments de sigil·lata, ceràmica comuna i molta tègula.

- Al sector occidental de la riera és on M. Ribas citava la presència d'un forn. M. Prevosti recull aquest forn en el seu inventari, en el sector de l'"Hotel Delfín" (jaciment n.º 14.1). Sembla que es tractaria del mateix forn. Es tracta d'un forn de planta circular, de 2.6 m. de diàmetre intern, i una obertura amb volta construïda amb maons desiguals de 4 a 9 cm. x 12 cm. x 30 cm.. La columna central era feta d'aquests totxos, mentre la resta del forn era d'argila cuita, de factura molt grollera, i totes les parets internes tenien residus del foc i escòria (fig. 39.3). En aquest sector, en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, s'ha recollit alguns fragments de ceràmica ibèrica i un fragment d'àmfora tarraconesa (BURJACHS ET ALII 1987).

FASES-CRONOLOGIA: La reduïda quantitat de materials coneguts sols permet unes breus observacions cronològiques: el fragment d'àmfora Dressel 1 o Pascual 1 ens situa en època Baix-Republicana o Augustea, fet que pot estar també confirmat per la troballa a l'indret de ceràmica ibèrica en superfície. La perviència Alt-Imperial del jaciment també sembla clara.

ACTUACIONS REALITZADES: Estudi de M. Ribas.

BIBLIOGRAFIA: PREVOSTI 1981a, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989.

OBSERVACIONS: Aquest jaciment i el n.º 14.1 semblen estar molt relacionats. Entre els dos s'hi troba un forn que M. Ribas i M. Prevosti consideren de dos jaciments diferents. Cal deixar clar, però, que tan sols existeix un sol forn.

En el curs de les prospeccions sistemàtiques de 1989 no aparegué material nou.

VALORACIO: La informació que tenim d'aquest jaciment és molt limitada. Sembla tractar-se d'un forn i, a prop, una estructura d'hàbitat de la que sols coneixem una petita extensió.

La presència del forn, en un contexte amb materials republicans, en un indret on posteriorment s'assentarà un hàbitat tipus *villa*, és un fenomen que trobem repetit en molts altres jaciments. Es a dir, no trobem forns inmersos en estructures tipus *villa* en el període que va del s. I a.C. a finals s. I d.C., sinó que els forns d'aquest moment apareixen aïllats, envoltats d'estructures d'habitació que no responen a l'esquema de la *villa*.

*****

Nº ORDRE: 14.3

NOM JACIMENT: Tocant al Torrent Forcat.

MUNICIPI: Mataró (Mapa nº 7).

SITUACIO: Tocant al Torrent Forcat i prop de la carretera de Mata. En el costat occidental del torrent, al voltant del camí. 65 m.s.n.m.

DESCRIPCIO ESTRUCTURES: M. Ribas trobà a l'indret restes molt destruïdes d'una *villa*: materials superficials com pedres treballades, restes de paviment de *testaceum*, T. Sigil.lata, àmfora, i algun *pondus* (PREVOSTI 1981a p. 444).

DESCRIPCIO MATERIALS: Prospectada la zona en el curs d'elaboració de la Carta Arqueològica, es localitzaren alguns fragments de ceràmica ibèrica, comuna romana, tègula, i algun fragment de vora de ceràmica africana comuna (BURJACHS ET ALII 1987). Durant les prospeccions del 1989 es trobaren restes escadusseres de ceràmica tarragonesa i tègula (DEFAUS-MARTIN 1989).

FASES-CRONOLOGIA: Cronologia de difícil determinació per falta de dades. La presència de material ibèric pot ser una referència a una cronologia antiga.

ACTUACIONS REALITZADES: Troballes superficials.

BIBLIOGRAFIA: RIBAS 1952 nº 62, S.A.M.M. 1977b nº 67, PREVOSTI 1981a p. 444, BURJACHS ET ALII 1987, DEFAUS-MARTIN 1989.

OBSERVACIONS: Encara que el jaciment en si dona poca informació, cal tenir en compte que està situat en un punt molt interessant, al costat del Torrent Forcat (via de pas important del sector), i sota el conjunt de jaciments arqueològics de Ca la Madrona (14.8 i 9).

VALORACIO: El jaciment per ell mateix ofereix molt poca informació.